

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05374

DERMONUNGEN

Perl Halter

Permanent preservation of this book was made possible

by Lynn K. Kroll

in memory of

Eugene J. Korda (Johann Kupferman)

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

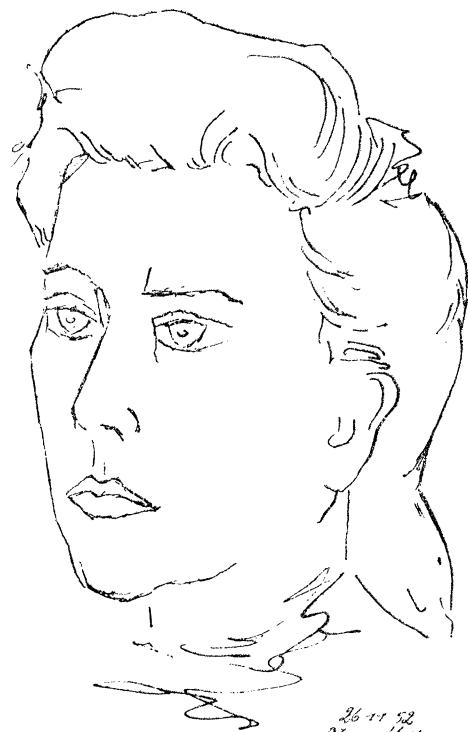

Perl Halter : Réminiscences
(Dermonungen), Poèmes / Marek
Halter : Couverture et dessins /
Copyright 1953 by A.B. Cerata,
Paris / Impr. Abécé, 11 r. L.-Blanc,
Paris 10e / Printed in France

הילג', פארטראט פון מחבר און ציוכענונגגען
— מארעק האלטער / געוזנט און צוגענרייט
צום דרוק — שלמה האלטער / געדראוקט
נפהלו, מולגער אין דרוקערו פון י. שעכטער

פערל האלטער : דער מאָנוּנְגָּען / לִידַעַר אָוֹן פָּאֻמְּמָעַם

26-11-58
Nancy Shatner

פערל האלטער

פערל האלטער

דער מאנון גען

ליידער און פאעמעם

תשי"ג / 1953

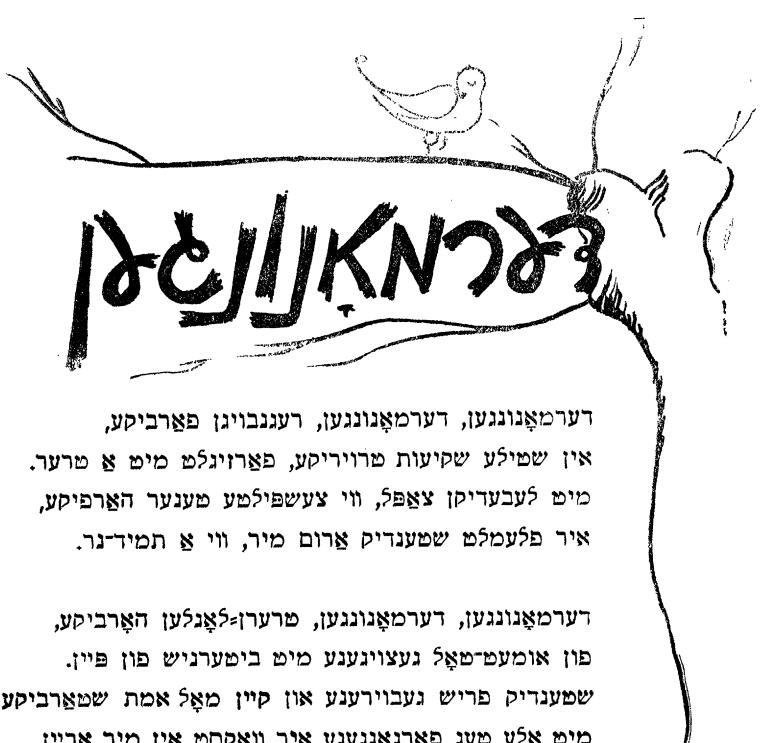

פארלאג א. ב. צעראטא / פאריז

דאָס בּוֹך אַיִן גְּעוּווִידְמַעַט מֵין
וּוְנֶגֶג = פָּאַרְשְׁטָאַרְבָּעַנְעַם בְּרוֹדֶעֶר
וְחִיאָל פִּיְיָוָל רָאַטְשְׁטִיָּוָן
נְפָטָר גְּעוּווָרָן אַיִן קָאַלְגָּרְרִי,
קָאַנְגָּדָעָע, דַּעַם 21 טַן מֵאִי 1952,
אַיְוָנְצִיקָּעָר זָוָן פּוֹן מִינְעָן
הַיְוִיסְגָּעַלְיִבְטָע עַל טַעֲרָן
אַבְרָהָם הַמְּמַשְׁחָה
(אוֹמָגָעַקְוָמָעָן אַיִן אוֹיפְּשָׁטָאָנָר פּוֹן
וְיַאֲרָשָׁע וְוּעָר גַּעַטָּא)
אַוּזָן בְּרִיָּה כְּדָל
פּוֹן דַּעַר חַיִם קְלִיְיָבָאָרֶד זְאַל

דערמֿאנָונָגָעָן, דערמֿאנָונָגָעָן, רענָנָבָוִוָן פָּאָרְבִּיקָעַ,
איַן שְׂטִילָע שְׁקִיעָות טְרוֹרִיְיךָעַ, פָּאָרְזִינְגְּלָטַט מִיט אַ טְרָעָרַ.
מִיט לְעֵבְדִּיקָן צָפְּלָ, וַיְיַצְּרָפְּלָטָעָ טְעַנְעָרָה אָרְפִּיקָעַ,
אוֹר פְּלָעְמָלָט שְׁטָעְנְדִּיק אַרְוּם מִירַ, וַיְיַצְּרָפְּלָטָעָ תְּמִידְ-נָרַ.

דערמֿאנָונָגָעָן, דערמֿאנָונָגָעָן, טְרִיעָרְןְ-אַגְּלָעָן הָאָרְבִּיקָעַ,
פָּוּן אָוּמְעַטְ-טָאָל גַּעֲצִוְנָגָעָן מִיט בִּיטְעָרְנִישָׁ פָּוּן פִּיןַ.
שְׁטָעְנְדִּיק פְּרִישָׁ גַּעֲבִירָעָן אָוּן קִיןַ מָאָל אָמָת שְׁמָאָרְבִּיקָעַ
מִיט אַלְעָטָעַ פָּאָרְגָּאנָגָעָן אוֹר וּוּאַקְסָטָן איַן מִיר אָרִיַּןַ.

פָוּן מִיּוֹן קַיְנְדָהִיִּט

מיין מאמע איז ארעם געוווען פָוּן איר היים,
דאך האט זיך א גולדות געלפלט איז איר ניין.
נאָר ס'אייז די גולדות געוווען נישט סתם,
ווײַיל רײַיך אַינְגָעַם יהום געוווען איז איר שטאמ.

אַ לִיכְטִיקָעֶר פְּרִוְילִינְג אַיר פְּנִים. דֵּי אַוְגָן
מייט עַפְעָם אַ וּאַלְקְנָדָל אָוּמָעַט פָּאַרְצָיוֹגָן
אוֹן אַוְיכְבָּעַט דָּאָס בִּסְעַלְעָ אָוּמָעַט אַיז חָזָן —
דאָס וּוּזִימָט, אָז זַי טְרָאָכָט אוֹן קָעָן אַלְצְדִּינְג פָּאַרְשָׁתִיָּין :
וּוְעַן עַמְעַצָּעֶר שְׁלַעַכְתָּ נָאָר עַם לְעַבְתָּ בֵּי אַיר זַיִיט,
מעָן זַעַט, זַוי זַי לִיְדָט, פְּלִיט מִיט אוֹן פָּאַרְשָׁתִיָּיט ;
וּוְעַן עַמְעַצָּן שְׁוֹועָר נָאָר עַם אַיז אַין גַּעֲמִיט,
מעָן וּוּנְדָט זַיך צַו אַיר אוֹן מעָן טִילְט זַיך דֻּרְמִיט,
אוֹן זַי בָּאָלָד פָּאָר יְעָדָן אַ טְרִיאַסְטוֹאָרֶט גַּעֲפִינְט,
פָּאָר יְעָדָן, פָּאָר יְעָדָן, פָּאָר אַלְטָ אַיז פָּאָר קִינְד.

וּוְיַוְיִיט אַיז מִיּוֹן קַיְנְדָהִיִּט אַיך קָעָן זַיך דֻּרְמָאָנָעָן,
גַּעֲווּעָן אַיז קִיּוֹן בִּיּוֹקִיִּט אַיז אַיר צַו דֻּרְקָאָנָעָן.
מִיר דָאָכָט זַיך, דֵי שְׁעַנְסְטָע גַּעֲווּעָן זַיִיז אַיז שְׁטָאָט,
מִיר דָאָכָט זַיך, פָּאָר אַיר נָאָר גַּעֲבָלִיט הָאָט דָעָר כָּאָד.

פָּאֵר אַיְר זִינְגָּעָן פִּיגָּל דָּאַם פְּרִילִינְגֶּ-גְּעוֹזָאנְגֶּ.

אוֹזַי אַיךְ גַּעֲדָעָנָק זַי, כָּאַטְשׁ לְאַנְגֶּסֶן, שַׁוַּן לְאַנְגֶּן.

מיין קִינְדָּהִיט גַּעַתְּהִיט הַאַטְשׁ זַי אוֹן דָּעַרְצָוִינְגֶּן,
דָּעַם טָרָאַט וּוֹאַם אַיךְ שְׁטוּעַל — אַים גַּעַמְאַסְטָן, גַּעַוּוִינְגֶּן,
וּוֹאַם פָּאַלְשַׁ אַוַּן וּוֹאַם שְׁלַעַכְתַּ אַיְוַן, אוֹן וּוֹאַם אַיז נִישְׁתַּ שִׁין,
אוֹיךְ אַלְץַ וּוֹאַם אַיזְ דִּיבְּטִיק — גַּעַמְאַכְתַּ מִיךְ פָּאַרְשְׁטִיכְן.
אוֹן אַלְץַ וּוֹאַם אַיזְ שִׁין — אַיְן מִיר וּוֹיל זַי פָּאַרְפָּלָאנְצֶן,
מִיר דָּאַכְטַּ: אַיְר נִשְׁמָה פִּילְטַ אַוִּים מִיךְ אַיְן גַּאנְצֶן — .

כָּאַטְשׁ סְ'זָעָנָעָן גַּעַוּוֹזָן נַאֲר קִינְדָּעָלְעָד פִּיר,
אוֹן טִיעָר אַיז יְעַדְעָם גַּעַוּוֹזָן בַּיְ אַיְר,
(יְעַדְעָם אַיז צִיטְרִיק אַוַּן יְעַדְעָם מִיטַּ חַזְן
אוֹן יְעַדְן גַּעַקְוּקְטַּ אַיְן דִּי אַוִּינוֹן אַרְיִין,
בַּיְ אַיְטָלְעָכַן פְּרִירְעָר גַּעַכְאַפְּטַ זַיְן גַּעַדְאַנְקַן,
צַו יְעַדְן גַּעַשְׁעַפְּטִישְׁעַט: פָּוֹן גַּאֲטַ אַ גַּעַשְׁאַנְקַן —)
דָּאֲךְ דָּאַכְטַּ מִיר, דִּי עַרְשְׁטָע גַּעַוּזָן כְּבִין אַיְן שְׁטוּבַּ,
דָּאֲךְ דָּאַכְטַּ מִיר, אַיְר בְּלִיק הַאַטְשׁ אַוִּיפְ מִיר נַאֲר גַּעַרוֹתַ
אַמְעָרְשָׁטָן מִיְּן וּוֹילַן אוֹן רִיְד אַוִּיסְגָּהָעָרטַ,
אוֹן אַוִּיךְ דִּי קַאַפְּרִיוֹן אַ מַּאֲלַ נִישְׁתַּ פָּאַרְוּוֹרְטַ,
אוֹיבַּ הַאַטְשׁ זַי אַיְר וּוֹאַרְטַ וּוֹעַן גַּעַזְאַנְטַ נַאֲר אַוִּיפְ — נִיְּן,
עַם הַעַלְפַּט נִישְׁתַּ קִיְּן בָּעַטְן אַזְנַ נִישְׁתַּ קִיְּן גַּעַוְיִין,
דָּאֲךְ מִיטַּ אַיְר גַּעַדְוָלְדַ, מִיטַּ אַיְר רֹו אַזְנַ מִיטַּ רִיְדַ,
פָּאַרְבִּיְתַּ זַי סְ'גַעְוַיְן בָּאַלְד אַוִּיפְ לְאַכְנַ אַוַּן פְּרִידַ.

אוֹן אַלְץַ הַאַטְשׁ גַּעַטְמַעַטַּ מִיטַּ לִיבָּעַ צַו אַיְר
אוֹן אַלְץַ הַאַטְשׁ גַּעַשְׁטְרָאַטַּ צַו אַיְר אַפְּעַנְעָר טִיר.

* *

איין מאַל, ב'געדענָך — באַטש געווען אַיך בין קליאַן —
אַ מאָן אַיז פָּאמְעַלְעַד אָון פָּאַרְכְּטִיק אַריַין
צַו אָונְדוֹ אַין דָּעַר שְׁטוּב, זַיְך גַּעֲשְׁתָּעַלְט בֵּין דָּעַר וּוָאנְט —
אַ פָּרְעַמְדָּעַר, אַ מָּאַדְנָעַר, אַ רָּעַנְצָל אַין האַנט.
געַעַפְנָט דָּם רָעַנְצָל, וּוּי עַפְעַמְט פָּאַרְשְׁעַמְט,
מיַט מִידְקִיּוּט זַיְינָן גּוֹפָן אַן דָּעַר וּוָאנְט אַגְּנָעַלְעַנְט.
דיַי מַאֲמָע אַיז גַּעֲשְׁתָּאַנְעַן וּוּי עַפְעַמְט דָּעַרְשָׁאָקָן,
גַּעַקְקָט אִינְעָם רָעַנְצָל אוּיפָט קַעְמָלְעַד אָון זַאָקָן.
דיַי מַאֲמָע פָּאַרְשְׁטִיּוּט, אַז זַיְדָאָרָף עַפְעַמְט קוֹיְפָן,
זַיְדָאָרָף צַו דיַי שְׁכְנָים אַוְיך אָפְשָׂר לוֹיְפָן,
דָּעַר פָּרְעַמְדָּעַר זֶלְקָאנְעַן וּוּסָם מַעֲרָרָר נָאָר לְיוֹיְן.
ער האַט אָפְשָׂר קִינְדָּעַרְלָעַד קְלִיאַינָּע צַו שְׁפִיּוֹן?
נָאָר ס'אַיז אלְץ דָּעַר פָּרְעַמְדָּעַר פָּאַשְׁטִיּוֹנָעָרָט גַּעֲשְׁתָּאַנְעַן,
מעָן זַעַט, אַין זַיְין בְּלִיק אַיז אַסְׂדָּגָר פָּאַרְאָנְעַן,
... אַיז אָפְשָׂר, מִיְּין שִׁינְקִיּוּט, אַסְׂדָּגָר וּוּילְט אִיר האַנדְלָעַן?
אַסְׂדָּגָר פָּוּן אַ לְעָבָן פָּוּן רָאַושִׁינְקָעָם — מַאְנָדְלָעַן... —
צַעְקָלְינְגָּט זַיְך זַיְינָן שְׁטוּם, אַט שְׁטִיל אָון באַלְד הַעֲכָר,
עַם דָּאָכְט זַיְך, אַז מַעַד פְּלִיסְטָפָן נִילְדָּעָנָע בַּעֲכָר,
עַם דָּאָכְט זַיְך, אַז וַיְלַבְּעַרְנָע גַּלְעַקְעַלְעַד קְלִינְגָּעָן.
אָון טְרוּוּרִיק, גָּאָר טְרוּוּרִיק עַם הַעֲרָת זַיְך זַיְינָן זַיְינָן.
אַיך הַעֲרָת זַיְין גַּעַזְנָג פָּוּן רָאַושִׁינְקָעָם, מַאְנָדְלָעַן
אוּן כ'טְרָאָכְט : וּוּסָם דָּאָרָף עַר מִיט קַעְמָלְעַד גָּאָר האַנדְלָעַן?

„ס'וועט קומען אַ צייט פון איזערגען באָנגען...“
— עס זענען דאָך איזערגען באָנגען פֿאָראָנען!
ニישט לאָנג בְּין אלִין אוֹיפֶּן אַ באָן דאָך גַּעפָּאָרֶן,
דורך דערפָּעָר אַון פֿעלְדָּעָר מִיט וַיִּיעַן אַון מִיט קָאָרֶן.
דער פֿרְעָמְדָּעָר מוֹזֵזְבָּר אַ מְשֻׁלְּגָר מִינְגָּעָן —
טוֹר דָּאָכְטָן זַיְד זַיְנָגָעָן פֿאָרגְּנִיּוֹת בָּאָלְד אַין וַיִּינְגָּעָן.
אַון אָפְּשָׂר אלִין חָאָב אַיך שְׂטִיל זַיְד צָעוֹוִינְט? —
בְּגַעְדָּעָן נִישְׁט אַוִּיפֶּן זַיְכָּר אַון וַיִּוּסְטָן בֵּין הַיִּנְגָּט.

זַיְן זַיְנָגָעָן בְּרָעָנֶגֶט אַן אוֹיךְ דֵּי גַּעֲנְטָעָרָעַ שְׁכָנִים —
ער זַעַט נַאֲר מִין מַאֲמָעָן, ער זַעַט מַעַר נִישְׁט קִינְגָּעָם,
אַון פְּלוֹצְצִילְינְג, ער רִוִּיסְט אַיבָּעָר סְזִינְגָּעָן — פֿאָרְטָאָכָט,
אַון בְּיַע וַיִּמְיַן מַאֲמָע אַין צָפְּלָד דָּעַרְוָאָכָט,
זַי רִוִּיבְּט זַיְד אַיך שְׂטָעָהָן, וַיִּזְוָּלְטָן זַיְד דָּעַרְמָאָנֶגֶט
עַם דָּאָכְטָן, אַירָע אַוִּיגָּן אַין פֿרְעָמְדָּן דָּעַרְקָאָנֶגֶט
אַ נָּאָנֶטֶן, פֿאָרְגָּעָסְעָנָעָם, לאָנג שַׁוִּין פֿאָרְשָׁוּוֹנוֹן,
אַון בָּאָלְד וּוּוָרְטָן אַירָעָן מִיט רַוִּיקְיִיט צָעָצָנוֹן,
זַיִ קִיְּן מְאַל צָעַטְוָלָט, וַיִּזְוָּלְטָן מְאַל דָּעַרְשָׁאָקָה
(אַין טַוְרָה קְלָאָפְּט דָּאָס הַאָרֶץ אַון עַם הַילְכָּת אַפְּ מִיט גַּלְאָקָה);
נַאֲר זַי שְׁנָעַל בָּאַחֲרֶשֶׁט זַיִ אַון שְׁטָאָלָן זַי דָּעַרְלָאָנֶגֶט
דָּעַם פֿרְעָמְדָּן אַירָע בְּלִיכְבָּעָן גַּעֲצָרְטָלְטָע הַאָנָט.
זַי רַוְּפְּט צַוְּ דָעָר דִּינְסָטָן, וּוָאָס פָּאָזָן נַאֲר פֿאָרְאָנֶגֶט:
— דָעַרְלָאָנֶגֶט נַאֲר, אַיך בְּעַט דִּיךְ, וּוָאָס פָּאָזָן נַאֲר פֿאָרְאָנֶגֶט
אוֹיפֶּן כִּיּוֹבָד אַון שְׁטוּבָן, וּוָאָס פָּאָר גַּעַסְטָן, אַנְגָּעָנָרִיָּט.
סְאָה היְמִישָׁר מַעֲנְטָשָׁה, ער קְוָמָט פָּוָן דָעָר וַיִּוּט.

און פונקט ווי דערציזונג זיך וואלט אין סאלאנגען,
ז'י געמט מיט דעם פרעמדען די שכנים באקאנגען.
און אליע איז מיט טאקט און אלען איז מיט מאם,
פונקט ווי די טי אין געליפגענען גלאז,
וואם גיטט זיך נישט איבער ארוים פונעם ראנד
און מאכט נישט קיין פלאק אויפן טישטער-געוואנט.

עם זענן זיך אלע באלאד איז איז איז טיש,
דער פרעמדער — פאָרעדערט — איז מונטער און פריש,
ער רעדט און דערציילט און מען הערט איז באזאקט
און מערער מאָל אויכעט בייס רעדן ער לאקט
און ס'בליצן די ציינ זיינ וויסער ווי שנוי —
נאר מיר דאקט, ער קרייצט נאר איז ביזקייט מיט זיך.

איך שטיי איז א ווינקל, פון קיינעם באמערטט,
פאָרדראָם, אָזש בייז טרען, איז האָלדוּן מיר עס ווערגנט,
פאָר ווואָס צו מײַן מאָמען ער קוּקט בייס דערציילן,
פאָר וויאָס זיינע רײַיד איז אָז מײַן מאָמען פאָרוּוֹילן,
פאָר וויאָס אִירע רײַיד נאר צו איז היינט זיך ווענדט,
פאָר וויאָס אלע לאָמְפָּן מיט לייכטער צעבלענדט,
און וו איז מײַן טאטָע אִיצְט ערנֶעָץ אלַיְּן?
און וווער איז דער פרעמדער? וויאָס איז זוין מײַן?
און גלייך ווי אַ בֵּין וואלט אַ בֵּים מיר געטָן,
איך לויף צו מײַן מאָמען, איך הענג זיך איז אָז
מיט הענטלעָר וויאָס קָלָאָמעָן פָּעָסְט אִיר געשטאלט,
און הויך, אויפָּן אַ קּוֹל, איך צעווין זיך איז באָלָד.

אוועק איז דער פרעמאָדער, די שבנים אוועק
און מיך אלץ נאָך טרייסלט ס'געווין און די שרעק,
איך ווים נישט פֿאָר ווּאָס און איך ווּוִים נישט פֿאָר ווּעָן
און אויך אוֹות קיון פראגן נישט ענטפֿערן ב'קען,
בַּיִּי מְאַמְּעָן ווֹאָס פֿיצְלָם אֵיך זַיְצָ אַוְיפּ דָּעַר שׂוּס
און לאָז פָּונְזַי הַעֲנְטָלְעָר אַיר האַלְדוֹן נישט אַרְוִים.
אַזְוִי שְׁוִין אַ מִידָּעַ פָּונְזַי לְאַנְגָּנוּ גַּעֲוִוִין,
איך שלאָף אוֹיפּ אַיר שׂוּס ווֹי אַ פֿיצְעַלְעָם אַיִּז.

בַּיִּי נְאַכְּטַה אַתְּ אַ חַלְׁוָם דָּעַם שלאָף מִיר צַעַשְׁטָעַרטַ:
דָּוֶרֶךְ הוֹשֵׁךְ ס'געוֹאנְגַּן פָּונְזַי דָּעַם פרעמאָדָן דָּעַרְהָעַרטַ.
איך זַעַבְּאָלְדַי טִיר האַטְּ צַעַעְפָּנְטַ זַיְצְרִיטַ,
דָּעַר פרעמאָדָר אַרְוִין אַזְוִי מִיטַּ פָּאָלְעָם צַעַשְׁפִּירִיטַ,—
די טִיר עַר פַּאֲרָמַאְכַּטְנִי נִשְׁתַּמְתַּתְנִי, זַי בְּלִיּוּבְּטַ שְׁוִין האַלְבַּ אָפְּן —
עַר גַּיִּיטַ צַוְּצַוְמַעַט, ווֹי דַי מְאַמְּעָן אַזְוִי גַּעַשְׁלָאָפְּן,
און פְּלוֹצְלִינְגַּ אֵיך זַעַבְּאָלְדַי מִיְּן מְאַמְּעָן עַר כַּאֲפַטְנִי,
אַרְוִים, אַזְוִי דִּי טִיר האַטְּ מִיטַּ רַעַשְׁ וְזַיְצְרָאָפְטַ.

אַ קִינְדָּעַרְשַׁ גַּעַשְׁרִי הַאַטְּ צַעַרְיָן די נְאַכְּטַ
און ווֹי בַּיִּ אַ שְׁרָפָה די שְׁטוּבַּ הַאַטְּ צַעַרְוּאָכְטַ;
מַעַן לְוַיְפַט אַיִּן די העַמְּדָעַר, ווֹי ס'יוֹאָלְטַ דַּאְ גַּעַבְּדָעַנטַ,
דָּעַר טַאָטַעַ, די מְאַמְּעָן מִיךְ כַּאֲפַטְ אַוְיפּ די העַנְטַ,
זַיְגַּלְעַטְן מִיךְ, טַוְילַעַן מִיךְ, בַּיְדָעַ צַוְּאָמְעַן...
און איך נְאָר איך שְׁרִיּוּ: מִיְּן מְאַמְּעָן, מִיְּן מְאַמְּעָן...
דָּעַר פרעמאָדָר, דָּעַר פרעמאָדָר... אַזְוִי מִיר אַזְוִי ווִינְד...
די מְאַמְּעָן צַעַוְוִינְטַ זַיְקַ: "פָּונְזַי הַיְּזָרְעֵלְטַ דָּאָם קִינְדַּ!"

דעם שלאָפּ האָט די שטוב שוין פֿאַרגעטען די נאָכְטַ,
מען האָט אויך דעם דאַקטער צו מיר גָּלִיךְ גַּעֲבָרָאַכְטַ.
ער ווַיַּסְמֵט נִישְׁתַּפְּן ווְאַנְגַּן עַם נַעֲמֵט זִיךְּ די הַיִּזְׁ,
בֵּיז אַינְדָּעֶרֶפְּרִי בֵּיז מִין בָּעַטְלָעַר זַיַּצְטַ.
אַיךְ האָבּ אַין דָּעַר נאָכְטַ נִישְׁתַּפְּן מִין מַעֲמַעַן דָּעַרְקָאנְטַ
(די דִינְסְטַ האָט אַין דָּעַמְּדַי פִּיל שְׁפָעַטְעָר דָּעַרְמָאַגְּטַ).
כָּאַטְשַׁ בֵּיז מִין בָּעַטְלָעַר זָאַיז גַּעֲשְׁתָאַגְּנַעַן גַּעֲבָיוֹגָן,
אַלְיַיְן ווַיַּאַקְרָאַנְקַע מִיט גַּעֲשָׂוֹאַלְעָנַע אַוְיָגָן.

אוֹן שְׁפָעַטְעָר נַאֲךְ לְאַנְגּוֹן האָט מעַן אַלְעַז זִיךְּ דָּעַרְצִילַטַ.
וַיַּי בְּהָאָבּ זִיךְּ אַלְיַיְן פָּוֹן דָּעַרְ קְרָעָנָק אַוְיָגָעָהַיִלְטַ.
נַאֲךְ קִיְּנָעָר גַּעֲוָוָסְטַ האָט : אַיְן מִיר עַפְּעַסְטַ קְלָאָגְטַ.
פֿאַרְ קִיְּנָעָם מִין צָעַר אוֹן מִין מַוְרָא גַּעֲזָאַגְּטַ.
כָּאַטְשַׁ קִיְּן מַאְלָדָם פֿרָעַמְדָן גַּעֲזָעַן האָבּ אַיךְ מַעַרְ.
אוֹן קִיְּן מַאְלָזָיִן נַאֲמַעַן דָּעַרְמָאַגְּנַעַן אַיךְ הַעָרָ.
דָּאֲךְ וּוֹעֵן אַיךְ פֿאַרְטְּרָאַכְטַ זִיךְּ, דָּעַרְזָעַ אַיךְ אַיְם בָּאַלְדַ.
אוֹן פִּינְגַּטְ בְּהָאָבּ זִיךְּ הַוְּלָךְ אוֹן פִּינְגַּטְ זִיךְּ גַּעֲשְׁתָאַלְטַ.
דָּאָם הַאָרֶץ פּוֹל מִיטְ מַוְרָא גַּעֲמַטְ קְלָאָפְּן אַיְן מִיר,
אַיךְ לוֹיפְּ אַוְן פֿאַרְשָׁלִים מִיטְ אַשְׁלִימָלְ דִּי טִירַ.
די מַאְמַעְ קוֹקַט אַוְן מִיךְ אַזְן פֿאַרְוּוֹרָפּ, אַזְן רִיְידַ,
מִיר דָּאַכְטַ זִיךְּ זַי ווַיַּסְמֵט, ווֹאָסְמַךְ קְלָעַמְטַ, אוֹן פֿאַרְשָׁטִיטַ.

אַזְוֵי האָט די קְלָעַמְונָגְ אַיְן מִיר שְׁוִין גַּעֲשְׁתָעַנְדִּיקְטַ.
בֵּיז סְ'הָאָט אַיר דָּזְיַיְן מִין מַאְמַעְ פֿאַרְעַנְדִּיקְטַ.

בִּים תֹּוֵיתְנַבְּעַת

דער הארכטיקער טאג אין דער לופט איז געהאנגען
און הימל, מיט ווונדייךער ערד.
מייט הילכיך געללאט איז דער זיגנער געהאנגען,
דאם אויג פון דער וועלט האט געטעררט.

אין שטוב האט דער אטעם געתשייקט זיך אין קראטפן;
געהאלטן אויף קייטן ס'געשרוי.
шибטור פון צער, ווי פון בריאיקן בראנפֿן,
באוועגן זיך פים אין געמי.

געקומען א פטער, א מומע געקומען,
מייט וויטיק געבראָכָן די הענט.
דער טאג האט אויף נאכט זיך אין שווארצֶן פֿאָרנוּמָען,
וואי סמֿאָלָע געלעפֿט צו די ווענט.

געקומען דער דאקטער, געזען א וויל,
געזאנט: א שאָד איז שיין געלט.
געכאנט שנעל דעם הוֹט און אַרְוִים אין געאייל —
איז נאָך שווארצער געוואָרָן די וועלט.

אין צימער, אין וויטערן, פול איז מיט שכנים,
וואם ווינגען אין תהילים-געבעט.
דעך טאטע, ווא דולער, ער פרענט יעדן אינעם:
— וואם טומט מען? ... — און צו זיך ער רעדט:

— פֿאַטְעָר אֵין חִימָל! אֹוּפֶת קִינְדָּעָרְלָעַךְ קְלִינְגַּע
דעַרְבָּאָרְעָם זִיךְ כַּאֲטָש אֵין דָעַר שָׁעה...
די באָכָע צו גָּאָט: די נְשָׁמָה נָעַם מִיְּנָע...
מיין פֿאַכְּטָעָר אַיז ווֹנְגָּה, לאָז זַי דָּא!...

קִינְדָּעָרְלָעַךְ דָּרְיִי, וַיְיִדְיַו פִּוְגָּל אֵין רָעָנָן,
איַן אַ וַיְיִנְקַל פָּאָרְשָׁטְעַקְט, וַיְיִגְּלַיְמַט,
פָּאָרְשָׁעַמְטָע, גַּעַשְׁעַמְטָע זִיךְ אֹוּפֶת עַסְּנָצָע צָרָעָן —
איַן קַיְדַּהְתָּן זִיךְ סְיִינְגְּסָטָע צְעוּוִיָּנָט.

בלַיְיךְ-גַּעַל אֵין בעט אַיז גַּעַלְעָנָן די מַאֲמָע —
עם דָּאָכְט זִיךְ, וַיְיִעְפַּע פָּאָרְקְלָעַרט —
אוֹן פְּלוֹצָלִינְג אַיר האָנְט אֹוּפְגַּנְהִיכְן — מַתְהָמָא
סְגֻּנוּוֹין פָּוָנָם קִינְד זַחְאָט דָּעָהָעָרט.

דעַר הוֹיכְ פָּוָן אַיר האָנְט האָט אוֹנדְזָן קִינְדָּעָר גַּעַצְיוֹנָן
דוּרְגָּרִיכְן אַיר מַאֲמָעָשָׂן גַּלְעָט,
נַאֲר סְזַעְנָעָן וַיְיִתְהָוָעָן גַּעַוְעָן אַירְעָ אַוְיָן —
וּועְרָ רִיסְטָ אַונְזָ אַוּוֹעָקָ פָּוָן אַיר בעט?!

דורך שטילקייט דערפֿילט כ'האָב א גוּרְדִּין אַחֲרָכָן,
מייט הוֹלְקִיֶּט פֿוֹן אַיְבִּיקָּעֶר שְׁרָעֵק :
— זַיִן וּוּלְזַן נִשְׁתַּת לְאָזִן אַיר רַוְאִיךְ אַוְיךְ שְׂטָאַרְבָּן,
געַמְטַ שְׂוִין דַּי קִינְדָּעָר אַזְוּעָק ...

ס'אייז אַבְּעָר מַיִין הַעֲנָטֵל פֿאַרְקָלְעָמֶט פֿעַמְט גַּעֲבְּלִיבָּן
איין מַאֲמָעָם שְׂוִין טַוִּיטְלָעְכָּעֶר הַאנְט .
אוֹן ... — זַעַט ! אַיר פֿאַרְטָרָאַכְט הַאָט אַשְׁרַעְקָלְעָכָן לִיגָּן,
מַיִין מַאֲמָעָם בְּעַט : טְרִינְקָעָן דַּעֲרַלְאַנְגָּט ...

אוֹן בְּאַלְדַּ פְּרִישָׁע חִוּוֹת אַיר הַאָנְט הַאָט בְּאַקּוּמוּן,
ויְגַלְעַט זַיךְ אַיר בְּאַקְמִיט מַיִין צָאָפֶן,
אוֹן עַפְעָם גַּאֲרַ שְׁנַעַל הַאָב אַיךְ רַעַדְן גַּעַנוּמָעָן,
גַּעַטְוֹלְיָעַט מַיִין קָאָפֶן צַו אַיר קָאָפֶן .

— מַאֲמָעָשִׁי מַיִינָע, גַּעַזְוֹנַט מוֹזָסְטוֹ וּוּעָרָן !
... זַאֲלַ נַאֲרַ דַּעַר הַעֲרַבְמַט אוֹן דַּי קְעַלְתַּט
אַזְוּעָק שְׂוִין פֿוֹן דַּצְעָן (עַם שְׁטִיקָן דַּי טְרָעָן),
דַּעַר פְּרִילִינְג וּזַעַט קְוּמוּן צְעַהַעַלְתַּט ...

— וּלְזַן מִיר וּוִידָּעָר, גַּעַדְעַנְקָסְט ? וּזַיִן נִשְׁתַּת לְאָגָג נַאֲר —
מייט אָפְשָׁר אַיְאָר נַאֲר צְרוּיךְ —
מִיר זַעַנְעַן גַּעַגְאַנְגַּעַן שְׁפָאַצְיוֹן בְּאַגְּנָנְד דַּאֲר —
גַּעַשְ׀יוֹנַט הַאָסְטוֹ, מַאֲמָעָם, פֿוֹן גְּלִיק ...

פייעעלע און אויך די שועטערלעך צוויי,
געלאפֿן פֿאָר אונדו אַין גַּעיגַגְן.
געוקט האָסְטוֹן, מאָמע, מיט לִיבָּע אויף זַיִי,
מיר האָסְטוֹן די הענטלעך גענְלָעַט.

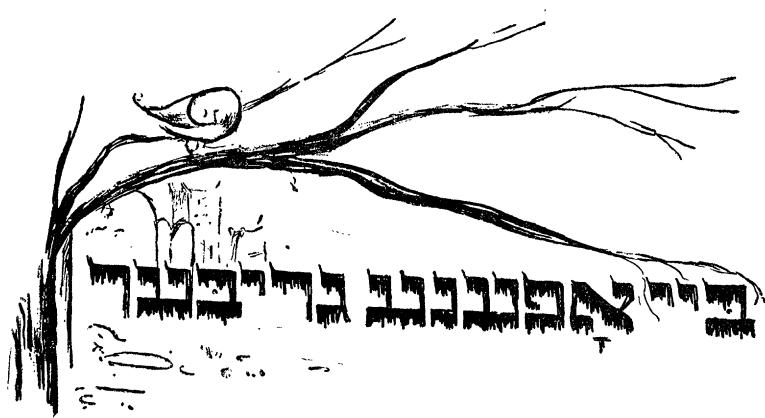
די קאָרְשֵׁן גַּעֲרוֹיטְלַט זַיִד האָבָּן אַין סַעְדָּעָר
און דּו האָסְטוֹן חַלּוּמוֹת גַּעֲשְׁפִּינְט —
וואּי הַאָרְצִיק באָגְרִיסְט האָסְטוֹן אַין גַּאַס דִּיך אַ יַעֲדָעָר,
וואּי שְׂטָאַלְץ גַּעֲוּעַן בֵּין אַיך דִּין קִינְד ...

מיר דַּאֲכַט זַיִד, מֵיַּן מַאֲמָע ווֹיל אויך עַפְעָם זַאגָּן : —
(וואּי מַאֲדָנָע עַם צִיקְט אִיר גַּעֲזִיבְטָם) —
עם רִימְסַט זַיִד פָּוָן קִיְּטָן שְׂוִין אֶפְ אַיך דָּאַס קְלָאנְגָּן —
ליַכְט ברענְגָּעַן ... לִיכְט ...

נאָך שְׂטָאַלְט זַי אָוָס : שְׂוּעַלְבָּעַלְעַד מַיִינְעַ...
און שְׂוִין ... ס'חָאַט אִיר אַטְעָם פַּאֲרָפְעָלַט.
איַיך זַע : אַין אִיר בְּלִיך ווּעָרְט פַּאֲרָגְלִיוּוּעָרְט אַן אִימָה
— — — — —
דָּעַר זִיגְגָּעַר האָסְטוֹן אויך זַי גַּעֲשְׁטָעַלְט ...

ס'לְיִינְט ווּר אַ פַּעְדָּעָר אִיר צַו צַו דָּעַר נָאָז —
מיר דַּאֲכַט זַיִד עַם דְּרִיְיט זַיִד די שְׂטוּבָּ.
די פַּעְדָּעָר האָסְטוֹן אָפְשָׁר באָהוּכְט שְׂוִין מֵיַּן בְּלָאָז
און אויך פָּאַל אַין אַ פִּינְצְטָעַרְן גְּרוּבָּ.

בְּרִית אַפְכָנָה בְּרִית בְּנָה

ראש השנה ٩٣١

אין דעם טאג איז נויעאר געוווען בי יידן,
די זון האט געשמייכלט אויף גילדענע קלאנגען.
נאָר ווער האט מיט זון גאָר געקענט זיין צופריידן
אין בריאָז פון די שוויבּן, אַין גרוּיל פון קאנָאנָגען.

יידן אַין ווייסע טליותים געהילטע,
זוי זעען אָוִים היינט זיין אויף גאָט ווי פֿאָרבֿיטערט,
בְּיֹום אַלטִינְקָן זַיְדָן די גֶּרוּיָע בְּאָרְד צִיטְעָרֶט
און ס'שעפְּטָשָׁען די לִיפְּנֵן אַיְינָאַיְינְצִיקָע תְּפִילָה :

borאָה העולָם, געוויטער גיב ! רענן ! ...
דעָם הימָל פֿאָרְדָּעָק מִיט בְּלִיעָרְגָּעָם בְּמַאְדָּעָם,
צעשפְּאָלָט אָוּן פֿאָרגִּים אַלְעָ וְעוֹגָן אָוּן שְׁטָעָגָן
סִיאָל שְׁטָעָרָן דַּעַם גַּאנְגָּ פָּוּן בְּלוֹטְדוֹרְשְׁטִיקָע חִוּוֹת.

נאָר די זון האט געשמיינט, ווי גערוייצט זיך מיט אַלְעָ.
קעָן מַעֲרָ דַעַר זַיְדָע נִישְׁתָּ בְּעַטְנוּ, נִישְׁתָּ שְׁעַלְטוּן.
ニישט געוווינט איז דער זַיְדָע זיך פרעָנָן אַ שָׁאָלה
בְּיַי גָּאָט וּזְאָם אַיז מעכְּטִיק אָוּן פִּירְט אָן מִיט וּוּלְטוּן...

דעם טאג האבן דיטשישע שפֿאָרבערים געציגן
א הויז נאך א הויז — אין פלאמען די שטייבער,
שטייען הילפלאוז יידן און תפילהות געבענדן
און ס'פֿלאָטערט דער טויט איבער קעפּ זוי אַריבער.

אין קא堪ד

די זון גויט דא אונטער אין פארב,
אונטער בערג זי באהאלט זיך — ווערט נאכט,
דען זון-אונטערגענג אין פארנטאכט
אין מײַן הײַם איך וויל זען איזעדער כ'שטאָרב.

בליעע געלפֿלען אין וועלדער פֿאַרְוּעַבְטַט,
גרינע מסנעם אין אייביקן בלֵי,
פייגל האבן מיך געוועקט אין דער פרֵי,
ווען אויף וויעם דער חַלּוֹם נאָך שׂוּעַבְטַט.

ביי טאג צויזֶן הייל און פֿעלַד,
וואו ווינטְלַעַך האָבָן סודות פֿאַרְטְּרוּיטַט,
זיך געטְוּבלַט אין גַּאֲלַעַנְעַם ברוּיטַט
און גַּעַלְיבַּט כ'הָאָב אַרְוּם מִיר די וועלט.

יעדעם פֿאַלְק האָט מײַן חַלּוֹם גַּעַנְעַרְטַט,
פֿאַר יעדערן גַּלְיכַּק אוּיך פֿאַרְטְּרוּאַכְטַט,
ביי רַאַזְעַ פֿאַרְטְּאָגָן גַּעַוּאַכְטַט,
אין אַיְגַּעַנְעַם טְרוּוּם אַיְגַּעַהָעַרְטַט.

ס'אייז וועלט אוייך געווועזן מיין הײַם,
מיין שטאטם, פון מיין לשׂוּן דער קלאנגע —
וואָי לֵיב אַיז גַּעֲוָעַן יַעֲדָעַר גַּאנְגַּ
אוֹפֶף הַיִּמִּישָׁע גַּאסְטַן צָו גַּיַּן.

חרוב איז איצטער מיין הײַם,
פֿאָרְלָאָזֶט אָוּן פֿאָרְגָּעָסֶן פֿוּן גַּאָט —
ס'הָאָט מיין טָאָטָע אִים גַּעֲדָאָנְקָט פֿאָר גַּעַנָּאָד,
אוּן אִיצְטָעָר — אַיךְ וּוּיְם נִישְׁתָּאָלְיוֹן :

צי הָאָט מַירְךְ מֵיָּן טָאָטָע גַּעַנָּאָרָט ?
אוּן ס'אייז גַּאָר קִיּוֹן גַּאָט נִשְׁתָּאָלְיוֹן ?
אוּן אָפְשָׁר אַיז דָּאָם אַויְיךְ גַּעַשְׁעָן,
אָז פֿוּן גַּרוּיְיל אַיז עָר מִיד אוּן פֿאָרְשָׁטָאָרָט ?

**

עם שְׁפִיוּזֶת מַירְךְ דֵּי פִּינְׁן מִיטְׁ דָּעַם בְּרוּוִיטְׁ,
פֿאָרְחוּשָׁכֶט אַיךְ בֵּין אוּן אַויְיךְ קְרָאנְק —
קִיּוֹן אַנְשָׁפָאָר הָאָט מַעְרָמִין גַּעַדָּאָנְקָט,
עָר שְׁמִיּוּסֶט נַאָר מִיטְׁ רִיטָּעָר מֵיָּן הוּוִיטְׁ.

* *

א בלוטיקע צייט האט פאריאנט
אין א לאנד מיך פון בוימואל און ווין,
נאר מערער מען הערט דא געוויין:
פון הונגער און בענקשאפט געלאנט.

איו שיינקייט פון דא אויך מיר פרעםד —
א מאל, אפשר, גענארט אוז באילד:
וואו אוריווק בליט איז רוזא איז מליד.
ווײיטע לענדער צו זען כהאכ געבענט:

דארט וו שנוי-היטלען טראנגן די בערג
און אריקן אין פרוכטבָּרְן לויף,
וואו א ווינגערטן איז יעדער הויף
און מוזהדייך פֿאַרְבִּיך די מערכ.

וואו בריאיך איז ס'לייכט און פֿאַרְטְּרָאַכְט
שפאנען קעמלען מיט ערנסט און שטאַלֶּץ.
געלאָדָן מיט בוימואל און האַלֶּץ —
אייצט בענק אויך נאָך א וויסל פֿאַרְנָאַכְט.

* *

ס'קוקט ראנָא איז מיין פֿנִים פֿאַרְצְעָרֶט —
וואָם זאגט אויך מיין בענקשאפט נאָך היָם?
ס'וווערט שטייל איז קיביטקע פון לײַם.
— שׂוועסטער, א ווילע נאָך וואָרט!

האָסְטוֹ געטראָכֶט שווַן אַ מַּאֲלָל,
וועָן דָו זעַסְטָ מִינְעָ אָוִינְגָ פָּוָל וּוְיִי,
אָז מַעַן נָעַמְתָ דִיךְ אָוּעָקָ פָוָן דִין סֵי
אוֹן פָוָן פֿרּוֹכְטְבָאָרָן פֿערְגָּאנְנָעָרָן טַאָל?

וּי וּוְאַלְטָ דִין גַעֲמִיטָ דִיר גַעֲוַוְוִינְטָ
אוֹן מִיטָ לִיְדָן דִין הַאָרֶץ דִיר בָאַשׁוּוּרֶטָ?
רַאֲנָאָ-כָאָן הַאָטָ וְיַךְ שְׂטִילָ אַיְנְגָעָהָרֶטָ:
— “יֵאָ, אָזְוִי כְ'זַוְאַלְטָ גַעֲפִילָטָ וּיְדוֹ הַיִנְטָ.”

קָאָקָאנְד 1942

קָאָקָאנְד — אַ שְׁמַאְטָ אַיְן אָוּזְבָּקִיסְטָאָן — מִיטְלָאָזְיָעָ
קִיבְּיַטְקָע — אַ חַיוֹלָ פָוָן לִיְוָם
סְיִי — אַ טְיוֹרָ אָוִיָּף אָוּזְבָּקִישָ
רַאֲנָא — אַ נָּאָמְנָעָן פָוָן אַן אָוּזְבָּקִישָ מִידָל
כָאָן — טִיעָרָעָ, גַעֲכַשְׁעַטָע

דורך בענק שאפט

(ביי אפענען גרייבער)

דער טרוים האט מיר פלייגל געגעבן צום שועבען,
די בענקיינט געפירות האט מיך העט איבער רוימען,
עם זענען פארשווונדן וויטקיטן, צוימען,
פון הים כ'האָב דערזען מיינע הייליקע וועגן.

דערזען כ'האָב אַטוֹאַצְקָעֶר, די היילנדע, וועלדער —
מיר פלענן דאַ שטענדיק אויפֿ וממער פָּאָרָפָּאָרָן,
זיך באָדָן אֵין שויזיערער טײַיכָל דעם קָלָאָרָן,
פָּאָרָהִיכָּלָט מיט גַּוְאָנָגָה האָבָן מיר דאַ די פָּעָלָדָעָר.

אטָטָעָטָעָטָעָט ! מיין וואָרָשָׁע, מיין לִיבָּע —
עם פָּאָרָן מיט רָעַשְׂדָּעָר די עַלְקָטְרִישָׁע בָּאנָעָן —
וואָו שטענדיק אוֹו יְסָמְ-טוּבְדִּיק וואָרָשָׁע אֵין שְׁפָאָנָעָן
(אָוּעָק, אִיר מְחַשְּׁבָהָת, שְׁטָעְכִּיקָע, טְרִיבָע !).

אוֹן אַטָּט אַיְוָו בַּיְעָלָאַנְסָקָעַ. כ'גַּעֲדָעָנָק ווֹי סְפָּלָעָגָט טָעָנָהָן
מיין ברודער אֵין ווֹיָז, מיט פִּינְקָלָעָנָדָע אָוִינָן :
ער וואָלָט אוֹיפֿ אַ שְׁטִיוּעָר דעם שְׁטָאָטָרָט באָוּוֹינָן,
לְטוּבָת דָּעָר שְׁוִינְקִיָּט, ווֹאָם גָּאָסָן באַשְׁיִינָן.

וויל וו איז איז פיל געשמי נאר פאראנען,
וואי בי ווארשעווער פרויינן אויף גאט, אויף שפאנצ'יר,
מען וויסט נישט א וועלכע באוונדערן פריער,
כאטש נעם און פארליך זיך איז אלע צוזאמען.

***

פון פילנדע מהים איצט ריחות זיך טראנגן,
צוזאם מיט פארסמאלייטע מענטשלעכע ביינער,
אויף מיין לשון דא ענטפערן קען מען נישט קייןער —
נאר אלע איז שוין קלאר, מען דארף גארנישט נישט זאגן...

דאך צאפלט דער ווילן, מיט א בליך מאכן פריש
איין זכרון דאס הויז וו דער טאטטע איז געזען;
האטט אפשר דער תלין דעם טاطן פארגעסן
און ער זיכט נאר בכבוד כוים איגענען טיש ?

שפין וויטער מיין חלום, דאס בילד, דעם שנען
פון א לעבן געלביבגען טاطן איין פoilן,
כאטש כ'זויים, ס'זעם זיין קבר פאר מיר זיין פארהוילן,
ס'אייז אויך זיין געביין נישט געקומען צו קבר-ישראל.

אט בין איך ביים הויז, איך לוייף אויף די שטיגן —
אווי, וויפל מאל בין איך אויף אט א די שטיגן געלאפן!
כ'קלאָפ אן איין דער טיר, זי שטיגט פאר מיר אָפּן
און שבתדייק טראגט זיך פון דארטן א ניגון —

דאַס שבת-געזאנג ווֹאָס דער טאַטַּע פֿלְעָגַט זִינְגָּעַן,
כ'בֵין שטענדיק צום טאַטַּן אוּיפֶּט כִּיבּוֹד גַּעֲגָנְגָּעַן —
ער פֿלְעָגַט מִיר זַיִן הַצָּנְטָן אוּיפֶּט שְׁלוֹם דָּעֵרְלָאַנְגָּעַן
און נִישְׁט אַיבְּעַרְגְּנָעַרְיסָן די זְמִירָות, דָּאַס זִינְגָּעַן.

עם ווּירְבָּלְט ס'גַּעַזְאָנְג צוֹוִישָׁן חַרוּבָּע שְׁטִיבָּעָר,
פָּוּן אָוּמְעָטוּם קַוְמָטָם מִיר דָּעֵר טַאַטַּע אַקְעָגָן,
דוֹרֶךְ טַוְיזָנְטָעָר מִילְּזָן אַהֲעָר כ'בֵין גַּעֲפְּלִוְיגָן,
זִיךְרָ שְׁטָעָלָן צְזָאָמָעָן בֵּי אַפְּעָנָע גַּרְיְבָּעָר.

קאָאנְדָה, דָּעַצְעַמְבָּעָר 1943

פָּוֹן דַּעַר וּוְיִת

עם טראָגן ווינטן שטוויבָּן
פָּוֹן דַּעַר וּוְיִת,
קלאָפָּן אָן אֵין שוויבָּן —
עַמְּעַז שְׁרִיּוּת.

דאָכְט זַיְד ס' אֵין אַ נָּגָנָטָעָר,
נָאָר אַיְיךְ ווּוִים נִשְׁתַּחֲוָת וּוּרָע,
אֵין מַיִן הַיּוֹם דֻּרְמָאנְט עָר,
בְּשַׁטְרָעָנְג אָן ס' גַּעַהָר...

זָאָל דָּאָם זַיְן מַיִן מַאֲטָע ?
עָר רַוֶּפֶט מַיר : קִינְד ! —
פָּוֹן הַיְמָל קוּקָט אַ מַאֲטָע
לְבָנָה אֵין ווִינְט...

גַּלְיָעָן אוֹיפְּ דִי שְׁטְוִיבָּן —
אַ פִּיוּרְבָּרָאָןְד,
זַיְיָ דְּרִינְגָּעָן דָּוָרָךְ דִי שְׁווּבָּן
אָן דָּוָרָךְ דַּעַר ווּאָנְטָן.

דערזע איך באָלד געשטאלטן
פֿון מיין שטאטם,
מיין זיידן אויך, דעם אלטן
בְּדערקען אַין פְּלאַם.

די נאכט אַין שוואָרטן לויער
געטט אַין מיך בלינד,
מייט ניגנו פֿון מיין טרויער
ווײַינט דער ווינט.

האגאנד 1944

מיינע הי מישע זועגן

עם גויען פון געפל א羅ים
מיינע הי מישע וועגן,
און אלץ וואם אייז בענקשאפט געווען
וואעט צורייך וווערן וואָר.
מען זאגט: כ'האָב דאָרטן שיין מעיר נישט
אויף ווועמען צו פרעגן —
כ'זועל פרעגן, כ'זועל פרעגן
אויף מיינע פֿאַרגאנגענע יאָר,

וואָם זענען מיט היום
און מיט קינדהייט פֿאַרלווֹרָן.
מיך ציט דאָרט אָהִין, ווּס' האָבען די פֿים מיינע
יונגע און דרייסטע געשפָּאנְט.
און אלץ וואָם אייז נאָענט געווען מיר...
וואָם אייז פון דעם אלעט געווערָן?
עם ווילט זיך דאם אלץ באָטש אַין דמיין פֿאַראָהָאלְטָן!
...דעם יומ-טوب פון הי מישען קאנְט.

איצט שפּרײַטֵן באָפְּרִיַּיטֵן זיך אֹוַם
מיינע היימישׁע ווועגן,
נָאָר פֿאָרְדָּעְכְּטֵיךְ עַמְּזַע מִיר חַיְינְטָ אֹוַם
אי דַּי עֲרָד, אַי דָּאָם גְּרָאָגֶן.
אַיְךְ ווַיִּתְשְׁוִין: כְּהַאֲבָבָן שְׂוִין נִישְׁתָּקִינְעָם
אוֹיפְּ ווּעַמְּעָן צָו פֿרְעָגָן,
אוֹיפְּ חַוְּרָבָות דָּעַר ווִינְגְּטָן דָּא
אַ הַפְּקָרָעָר בְּלָאָזֶט.

אַיְן עַשְׁלֵלָן פָּוָן אַזְבָּעְקִיטְפָּאָן קַיְיָן פּוֹלָן,

מאי 1946

געַקּוֹמָעַן צְוָרִיק

דעֶם אַנְדַּעַנְךָ פָּוּן מַיּוֹנָעַ צְוָויִי
ויִגְּסַטֵּעַ שָׁוּעַסְטָעַר
בְּיַכְעַלְעַן אָוֹן חַיְהַלְעַן
אוֹמְגַעֲקוֹמָעַן אַיִן וּאַרְשָׁעוּעָרַ גַּעַטָּא

געַקּוֹמָעַן צְוָרִיק בֵּין אַיךְ נִישְׁתַּחַת אַיִן אַטְלַאַסְן...
עַם בְּרִיעַן דִּי שְׂטִינְגֶּר דָּוָרְךָ צְעִירִיסְעַן שִׁיךְ.
עַם שְׂטַעַכְנָן מִיךְ אֹוְיָגָן אֹוְיָפְּ צְוִילִישָׁעַ גַּאַסְן:
„זַיְיַ מִיְּנָעַן, זַיְיַ זַעַנָּעַן שְׁוִין וּוְידָעַר בֵּי זַיְיַ...“

אַיךְ הַעַר אֹוְיבָּעַט אַפְּטָעַר אַ צִּינִּישָׁן לְאַכְּנָן:
דָּוָרְךָ רַוְשָׁטָן גַּעַפְּאַלְעַנְעַן זַעַנָּעַן זַיְיַ דָּא.
אַדְעַר פָּוּן אַונְטָעַר דִּי שְׁנִיאָאַקָּעַ פְּלַאַצְּבָן
פָּוּן וּוְיִיטָן סִיבִּיר — קְרַאַקְעַט אַ קְרָאַ.

אַ מִידָּן מִיּוֹן קָאָפֶן כְּהַאָבָן נִישְׁתַּחַת וּוּ נְאָרָן צַוְּלִיְיָגָן —
עַם וּוּקְטָט מִיךְ פָּוּן גְּלִיוּוּר אַ פִּיְיףְּ פָּוּן אַ בְּאַן —
עַם שְׁרַעַקְטָט מִיךְ דָּאָסָן רַוִּישָׁן פָּוּן וּוּינְטָן אַיִן דִּי צְוָוִיְיָגָן,
אַיךְ הַעַר זַיְיַ עַר שְׁעַפְּטָשָׁעַט: פָּוּן דָּא נְאָרָן אַ שְׁפָאָן

וּוּסְטוֹ אֹוְיָפְּ בִּינְעַר פָּוּן טְוִוִּיטָעַ נְאָר טְרַעְטָן.
מִיּוֹן בְּלִיק הַיְּיבָט אַן פָּאָרְשָׁן מִיטָּמָרָא דִּי עַרְדָּן;
דָּאָכָט זַיְיַ דִּי רַוִּיקִיָּט פָּוּן טְרוֹסְקָאָזְוּקָעַם שְׁפָעָטָן:
דִּינְעַ שְׁוּוּעַסְטָעַרְנָם בְּלוֹטְ הַאָט אָונְדוֹ גַּעַנְעָרָט.

ס'איו דיין פנים גרוイ פון טרויער

ס'איו דיין פנים גרוイ פון טרויער
און דו האלטסט פארשטייט דיין בליך,
אט א ברענט ער, אט א שנויידט ער
פון דיין איינגן הארצן א שטיק.

אט א פרענט ער, אט א מאנט ער
און ער אייז אויך בלוטיק רויט,
וואי פון געטאמ אַלע שראפּות
וואאלטן ברענען אין זיין אויג.

וואו דו גיימט נאָר, וואו דו שפאנט נאָר
אומעטום עם דאָקט זיך : בלוט
און עם דאָקט : דיין דורם געבעינען –
אונטער יעדן זאמדל רוט.

לאָדיזש, יוני 1946

ב' בין געגאנגען אין ווארשעוווער געטא

ב' בין געגאנגען אין ווארשעוווער געטא
אויפֿ קופעם פון ציגל און שטויינער,
ס' איז אפּשר גארניישט קיין ציגל?
איך טראט איבער מענטשלעכע בײַנער!...
צעטומלט מײַן בלֵיך נעטט מיר לױפֿן
און אלֵץ נעטט זיך וואָקלען אין פִּיבְּער,
כִּיזוֹל לױפֿן, אַנטְּלוֹיְפֿן,
און פָּאל אויפֿ דער ערְד אַיבְּער גֶּרְיבְּער.

איך פִּיל ווי מײַן לֵיב זיך צעוווייעט
אויפֿ דעם גאנצָן מהַלְך פון חורבות,
מייט טויזנטער גַּי איך אין רֵיַעַן
אויפֿ צעשפְּלייטערטן גַּלאַז, הויל און באָרוּום.
ס' בְּדַעַת מִיר מײַן הַוִּיט אָונְדִּי קְלִידָעָר,
דָּאמֶם לְעַקּוֹן מִיךְ בְּלוֹטְ-דְּרוּיטָע פְּלַאַמְּעָן —
צעשראָקָן אַרוּם מִיר עַס קְרִיוֹזָלֶט
מײַן לאָנגַ שׂוֹין פָּאַרְשְׁטָאַרְבָּעָן מַאֲמָע.

זי ציט מיך אַרוּם פָּוֹן דִּי פְּלָאַמְעָן —
ז' אָיוֹ נַעֲקָוְמָעָן בְּאַשְׁיַצֵּן אַיר קִינְד,
נַאֲר ס'רוֹפָן מִיךְ טַוִּיזֶנְטָעָר אַוִינְן
אוֹן אַיךְ וּוְאַס כ'מִיּוֹן, אָז בְּזֹועַר בְּלִינְד,
עַנְטְּפָעָר מִוְתְּ טַוִּיזֶנְטָעָר בְּלִיקְן.
אוֹן פָּאַרְגְּרָאָב זַיךְ אַוִיפְּ ס'נְיִי אַין דִּי צִיגְּל.
מיַין גּוֹף, וּז אַין אַוְמְגָלִיק מיַין שֻׁוּעַסְטָעָר,
פָּאַרְדְּעָקָט מיַין טַוִּיעָרְסָטָם אַין זַוְגְּל...

בָּאַלְדְּ נַעֲמָעָן צִיגְּל זַיךְ שִׁיטָן,
פָּוֹן דָּאַרְטָט אַהֲנָטְנָט נַעֲמָט מִיךְ גַּלְעָטָן ;
אַ בְּיַיְנְעַרְנָעָה אַהֲנָט אָז אַתְּיָקָוּן —
הָאָטְנָזְיַי אָפְשָׁר גַּעַהְעָרָט צַוְּ מִין טָאָטָן ? ...
מַעַן זַאֲגָטְנָזְיַי טָאָטָע אַיְן פִּין אַיְן
פָּוֹן שְׁמִין אוֹן בְּלוֹטְ אַוִיסְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן,
בֵּין אַיךְ צְוֹזָאַמְעָן מִוְתְּ אַיְם
אוֹיפְּ דִּי חַוְּרָכָוֹתְנָאָ פָּוֹן גַּעַטְטָעָ גַּעַגְּנָגְּנָעָן.
אַיךְ הָאָבְנָאָבְנָאָ נַיְשָׁתְנָאָ אַיְן קַעְרָפְּעָרְ, נַאֲר טַוִּיזֶנְטָעָר,
פָּוֹן אַלְעָרִינְטָבְּלוֹטְ, וּז סְטָרוֹגָעָם.
אַיךְ שְׂטִי בְּיוֹן הַאַלְדוֹן אַיְן קַאַלְוָוָשָׁעָם,
אַיְן בְּלוֹטְנָאָ קַאַלְוָוָשָׁעָם אַיךְ טְרִינְק זַיךְ ...

אוֹן וּוְיַדְעָרְ חַוְּרָכָוֹת זַיךְ רִינוֹן
אוֹן וּוְיַדְעָרְ אַוִינְן מִיךְ בְּעַטְ�וָן,
אַיךְ זַאל אַט דִּי הַיְילִיקָעְ שְׁפָרוֹן
מִוְתְּ מַעַנְטִישְׁלָעָכְעָ טְרִיטָטְ נַאֲךְ בְּאַטְרָעָטָן.

איך זאל זי בלאוינגען, דערמאָנען,
וואַי אַ מֶּאָל סְפֵּלְעָגֶט מִיט נְאָעָנֶטֶע טְרָעָפֶן,
איך זאל איין מִינּוֹתֶסֶת כָּאָטָש אַיִן חֲלוּם,
אַ הַיְמִישׁוּ טִיר טָאָן אָן עָפָן...

בְּיָמִים חָרוּבָן פּוֹן וּוּאַרְשָׁעוּוּר גַּעֲטָא
בְּרוּעַנְט אֹוִים דֵּי טְרָעָר אַיִן דֵּי אָוִיגָּן.
ニַשְׂטָא מַעַר קִיּוֹן זָכָר פּוֹן טִירָן —
איַן גִּיהַנוֹם-פִּיאַן שְׁטִיַּי אַיִךְ גַּעֲבוּגָן.
כְּהָאָב מַוְרָא דַעַם קָאָפֶ אַוְיפְּצָהָוִיכָּן,
דָּאָרָט טְרוּעַמֶּט אַרְזִיף זִיךְ צָוֵם הַיְמָלָא
אַ קְלִוִּיסְטָעָר, אַ חַוְיכָעָר מִיט גַּלְאָקָן,
וּוְאָם וּוּעָלָן בָּאָלְדָּ קְלִינְגָּעָן מִיט טְוָמָל.

זַיְ וּוּעָלָן אַן טְוָמְלָעַנְדוֹן קְלִינְגָּעָן,
פּוֹן גַּלְיוּוּר דֵּי מַתְהִים אַוְיפְּוּוּקָן
אוֹן קָעֶפֶן וּוּעָלָן שְׁוּעָבָן אַן גּוֹפִים
אוֹן גּוֹפִים אַן קָעֶפֶן וּוּעָלָן שְׁרָעָקָן...
אוֹן סְ'וּעָלָן דֵּי שְׁטוּבָן פּוֹן גַּעֲטָא
איַן וּוּרְבָּל, איַן קְרָאָמְפָן זִיךְ דְּרִיעָעָן,
אוֹן אַוְיפְּהָוִיכָּן זִיךְ אַיִן אַ גְּעַפֵּל
דֵּי וּוּלְטָ דֵּי גַּאנְצָע פָּאָרוּוּיָעָן...

— — — — — — — —

— — — — — — — —

אָמָל בְּהַאֲבָדָם קְלִינְגֶּן פֿוֹן קְלוּיסְטֶר
וּוֵי הַיְמִינְשׁוּ קְלָאנְגֶּן בָּאוּנוּמֶן.
דָּעֶר קְלוּיסְטֶר גְּעוּוֹן אַיוֹ מִין שְׁכֶן,
בֵּי נַאֲכָת אַין מִין שְׁלָאָפֶּ פְּלָעָנֶט עָר שְׁטוּמוּן.
הַיְנְטָדָאָכָת מִיר וּוֵי עָר וּוֹאָלָט גַּעֲזּוּקָת
פֿוֹן יְדִישָׁן חָוְרוּבָות וּוֹאָס לִינְגָן
אָרוּם אִים אַוִיפֶּ מִילְּן צְעַדְעָטָן
בֵּיְזָיְגָן קָאָטְרְוִילְשָׁע שְׁטָגָן.
אוֹן אַלְעַן וּוֹאָס אַיוֹ הַיְלִיךְ גְּעוּוֹן,
פֿוֹן יְדִישָׁן פָּאָלָק אוֹן זַיְן שְׁטִיגְגֶּעֶר,
צְעַטְרָעָטָן, גְּעַשְׁעַנְדָט לִינְט בְּיָם קְלוּיסְטֶר
אוֹן עָר, וּוֵי סְ'וֹאָלָט גַּאֲרְנִישָׁט גַּעַשְׁעָן —
טִיקָּט וּוֹיְטֶר פֿוֹן טָרְעָם זַיְן זְיִיגָעָר.

וּאַרְשָׁע, 1946

טְרוֹיעָר

מיר אַנְגָּנָגָרְטָלֶט האָט די צִוְּיט
הַאֲרָטְנָעְקִיקָע פֿאָרְלָאָנְגָּנוּן,
בֵּין אַיך — כָּאָטָש מִיט אַבְּלָטְרִוִּיט —
אַנְטָקָעָנוּ זַי גַּעֲגָנָגָנוּן.

נָאָר תָּמִיד אַיְזָה טְרִוִּיט פֿאָרוּוִים
גַּעֲגָנָגָנוּן שְׁטִילְלָה מִין טְרוּעָר —
אוּמָעָטוּם וּוּנוּ נָאָר אַיך קָומָה
נָעָבָן מִיר עַד לְוַיְעַרט.

וּוְעַן אַיך שְׁפָאָן זַיְך אַיְינָן מִיט מָוֹת
אַ נְעַסְט צְרוּרִיך מִיר בּוֹיעָן,
הָעָר אַיך אוּפָה מִין נְיִיעָר שְׁוּעָל
זַיְינָן טְוָנְקָלְ-שְׁטִילָן וּוּאַיְעָן.

אוֹן עַד קְלָאָמְעָרֶט מִיך אַרְוּם
מִיט גְּרוּסָע שְׁוּאָרְצָע פְּלִינְגָל,
אַיְינָן אוּמָעְטִיך גַּעֲוִיכְט
דָּעָרְזָע אַיך אִים אַיְינָן שְׁפִינְגָל.

לאדוֹש, דַעַצְעַמְבָּעֶר 1946

ב'האָב הײַינט פִּיש אֹויפֶ שְׁבָת גַּעֲנְרִיּוֹת

גַּעֲנוּדְמַעַט מֵיָּוֹן צְוּוּיְמַעַר מַוְּטוּר
בְּאַשְׁלַׁע רַאֲדְזִינֶר = רַאֲטְשְׁטִינוֹן
אוֹמְגַעְקוּמוֹנוֹ אֵין וּוֹאֲרְשָׁעוּר גַּעֲטָא

כ'האָב הײַינט פִּיש אֹויפֶ שְׁבָת גַּעֲנְרִיּוֹת.
זָאַל אַיךְ אָפְשָׁר מֵיָּוֹן טַאֲצָן פָּאֲרְכָּעָטָן?
וּוּטָאָפְשָׁר דֵּי מַאֲמָע מִיטָּאָ פְּרַויְידִיקָּן גַּוְּטָ-שְׁבָת
מֵיָּוֹן שְׂוּעָל אִיבְּעַרְטְּרוּעָט?
שְׁטִוִּית דָּעָר וּוּוִים פָּאֲרְדָּעְקְטָעָר טִישָׁ
אוֹן וּוּאָרָטָן.
וּוּטָאָפְשָׁר אָ נַאֲנְטָעָר קְוּמוֹנוֹ
אוֹן גַּוְּטָ שְׁבָת זָאנָן?

כ'האָב שְׁוִין אַלְעָ פִּינְגָּן אַוְּסְגַּעַטְרָאָגָן,
אַלְעָ וּוּגָן מִיטָּזִוִּי פָּאֲרְשָׁפְרִיּוֹט.
זָאַל זְיוּן שְׁוִין גַּעֲנוֹן!
הָאָב אַיךְ הײַינט פִּיש אֹויפֶ שְׁבָת גַּעֲנְרִיּוֹת.

נַאֲר סְפָאַרְהַיְלָן זִיךְ אֵין גַּעַפְלָ דֵי וּוּעָנָט,
פָּוּן גַּעַפְלָ צִיְעָן זִיךְ אָוּסָם
מֵיָּוֹן מַאֲמָעָם הָעָנָט,
זִוְּיָּוִן צִינְדָּן לִיכְטָמָא אֹויפֶ מֵיָּוֹן טִישָׁ
אוֹן זִוְּיָּוִן אַלְיָוָן בְּרַעְנָעָן.

פָוּן דֵי פַּלְעַמְלָעַר וּוֹעֲרוֹן פַּלְאַמְעָן,
אִין דֵי פַּלְאַמְעָן בְּרַעַנְתּוֹ מִין הַיּוֹם,
מִין שְׁטָאָט,
מִין טָאָטָע, מִין מַאָטָע!

— — — — —
אֵיך הַקְבָּדָלֶץ פַּאֲרַשְׁתְּאַנְעָן
אוֹן דָעַם קָאָפֶן צָו דָעַר עַרְד גַּעֲבָוִינָן —
רִינְטְּ דָאָס בְּלוֹטְ פָוּן מִין הַאָרֶץ
דוֹרֶךְ מִינְעָן אוֹיגָן.

לאדרוש, אפריל 1947

סאלינעם

כ'חאָב היינט רויטע קאַלינעם געפונען —
זוי הענגען אויפּ בײַמֶּלעֶד ווי קראָלוֹן —
כ'חאָב, אַ מַּאֲלָה, זוי אויפּ שְׁנִירְלָעֶד גַּעַצְיוֹגָן,
די חְבְּרָתָעָם אֵין הוֹיפּ צָו גַּעֲפָעָלָן.
איַצְטָ וּוַיּוֹזָט זִיךְרָ מִיר אָוִים, אָז דָּאָם רִינְעָן
בלוֹטִיקָע טְרָעָן פֿוֹן אָוִיגָן.

כ'חאָב אַ מַּאֲלָה זִיךְרָ אֵין טְוִיעָן גַּעַשְׁפִּיגָּלֶט,
אַלְעָ פָּאָרְבָּן גַּעַזְעָן אֵין זַוְּ פִּינְקְלָעָן,
אֵין דָּעָר שְׁטָאָט מִיךְ דָּעָרָמָאנָט פֿוֹן מִין וּוְינָלָן —
אוֹן גַּעַלְאָזָט מִיךְ מִין קִינְדָּהִיט דָּעָרָהָעָן —
איַצְטָ דָּאָכָט זִיךְרָ מִיר אָוִים, אָז עַם טְוִינְקְלָעָן
אֵין טְוִיעָן נָאָר בלוֹטִיקָע טְרָעָן.

טראָפְּנָם טַוְּי אוֹיפּ רוּיטָע קאַלְינָעָם,
די פָּאָרְבָּן גַּיְעָן מִיר נָאָר אָוֹן בְּלָעְנָדָן אַנְטָקָעָן.
אַיךְ הַיְל זִיךְרָ אֵין בלְוִיקִיְיט פֿוֹן בָּאֲגִינְעָן —
עַם שְׁמַעְקָט מִיכְתָּם צְיוּטִיקָע מַאֲלִינָעָם,
וּוְאָם פָּאָרְפָּלִיְיצָן די אָוְמָהִימְלָעָבָן וּוְעָנוֹן —
פֿוֹן קאַלְינָעָם אַיךְ קָעָן נִישְׁטָ אַנְטָרִינָעָן.

דושנְיִקְיָה, זומער 1947

...אוֹן ווַיְדָעֶר אֵין זָמָעֶר

...אוֹן ווַיְדָעֶר אֵין זָמָעֶר אוֹיפּ בְּעָרֶג אוֹן אֵין טָאָלָן,
אֵיךְ בֵּין צְוִישׁוֹן יִדְן — אֵחָרֶצְיָעַ פֿרִיד !
אֵיךְ חָעָר וּוְעַם קְלִינְגְּטַס דָּא מִיְּן יִדְיְשָׁעֶר לְשׁוֹן,
יִדְיְשָׁעֶר לְדָעֶר אוֹן יִדְיְשָׁעֶר רִיד.

מִיר שְׁפָאנְנָעַן אוֹיפּ וּוּעָגָן, מִיטַּן אוֹיפּ דִּי רָוקְנָם,
מַעַן זָאנְטַ, „שְׁטִילָעַ לִיבָּעַ“ דָעֶר וּוּגָן, אַטְ דָעֶר, הַיּוֹסְטַ,
אוֹן אֵיךְ נָאָר דִּי יָאָרָן פָּוָן פִּינְ אָונְ פָּוָן גְּרוֹוְלַן
וּוְילְ אָינְ דָעֶר „שְׁטִילְקְיָוֶטַ“ גַּעֲפָנוּנָעַן אַטְרִיּוֹסְטַ.

שְׁפָאנְ אֵיךְ אַלְצַן הַעֲכָרָע אוֹן הַעֲכָרָע צָוָם בְּאַרְגְּנָשְׁפִּיעַ —
צָוָן זָוָן וּוְאַלְטַ אֵיךְ וּוְעָלָן גַּעֲנְטָעַר הַיּוֹנְטַ זְוִיַּן,
נָאָר עַמְעַץ אַזְיָפְזַן טָוֹת מִיטַּן טְרוֹזְעָר אָונְ אַיְמָה
אוֹן בְּלִיוּרָנָעַ וּוּרָעָן דִּי פִּים אַיְנָעָם גַּיְיָן.

אַיְר וּוְיִסְטַ, מִיְּנָעַ לִיבָּעַ, אָז אַט אוֹיפּ דִּי וּוּעָגָן
וּוְאָס „שְׁטִילָעַ לִיבָּעַ“ מַעַן רַוְפַּט זְוִי בְּחַנְטַ,
דָא זְיַינְנָעַ יִדְן אֵין לְאַגְּעָרָם גַּעֲלָעָגָן...
— גַּעֲנָג — בָּעַט זִיךְ אַיְנָעָר — נִישְׁתַּחַת רַעַד דָעָרָפָוַן הַיּוֹסְט !

און עמעע זויל זינגען פון פרידן א ליאד —
נאר ס'הערט אים שוין קיינער. און באָלד מען דערפֿילט,
או ס'ווינטַל וואָס ערשות האָט געפְלאָטערט מיט זומער,
מיט פראָסְטִיקָע נאָדְלָעַן דאסָם לֵיב אַיצָט פֿאָרְקִילַט.

דושנִיקִי, נידער-שְׁלֻזּוּעַ 1947

צָו דִּיר, מֵאַמְעָן

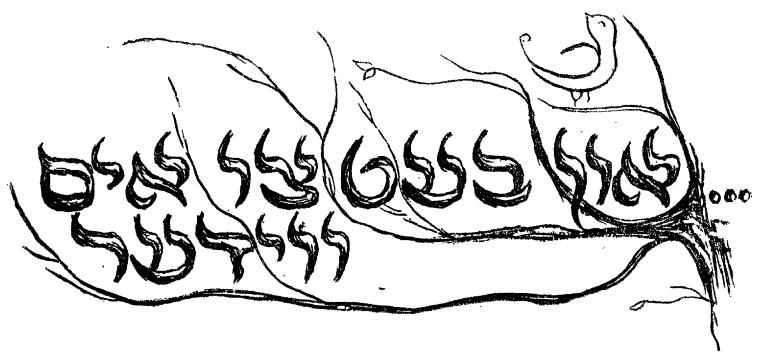
יעדר הארכיטיקער וועגן,
אויסער דער שטאט,
פירות מיך צום קבר פון מיין מאמען.
או מעטעם וואקסטן טאפאלייעם,
נאָר יונע צוויי,
בײַם קלײַנעם בית עולם,
זועלן שוין קיין מאָל
מיר אנטקעגען נישט קומען
און קיין מאָל דאס טויער
זו דיר, מאמע, נישט עפֿענען.
שוין לאָנג, לאָנג דיין מצחה נישט גענֶלעט
און דאס לעצטעה גריינע בלעטל
פון דיין קבר
אין שטורעם פֿאָרלווֹן.
פֿאָרְפֿאָלְאַנטְעָרָט האָכוֹן זיך
גאנטס וועגן
און מיין גאנג צו דיר פֿאָרְצְיוּמֶט.
ווײַגְנָעָן אלָע פֿאָלְנְדִּיקָע בלעטער
און אלָע האָרכְטִּיקָע וועגן
מייט מיין בענְקְשָׁאָפֶט
מיין טרויער דיר צו פֿאָרְטְּרוּוֹן
דיַר, מאמע.

מיין שוועטער רות

מיין שוועטער רות
אייז א ווייסער מלאר.
אין שווארצע, קאלטע נעכט,
זוי טוליעט זיך צו מיינע שויבן
מיין פארשעטער טויב.
זענען מיינע טעג
פונ הארכטיקע ווינטן צעריסן,
רופא איך : רות!
שווימט זוי אן אין א ווייסן געפל
און ווינטן :
האסט א מצבה מיר,
שוועטער, געשטעלט,
מייט גאלדענע אותיות
געלאזט זוי קרייצן,
יעדע וואך
מייט פרישע בלומען באצירט ;
מיין יונגנט
אין דיין הארי געצערטלט.
דערנאך
האסטו מיין קבר נישט געפונען.

פֿרְנָסֶן 1952

עם דאכט זיך מיר אוים

עם דאכט זיך מיר אוים, איז פון יונגעס מאג
ווען כ'האָב זיך מיט גאט פונעם הימל צעקריגט,
גי איך אָרֶום דערשלאנן און מיד,
אין שלאָפלֿאָזע נעכט איך וויאַן נאָר און קלֿאָג.

נאָר ווּאָם ווּעַט מײַן קְלָאָגָן אָן ווּאָם ווּעַט גְּעוּווֹין
מיר הָעָלָפָן, אָז ס'אַיז מיר דער הָיִמְלָג נִישְׁתָּמָעָר
דער, ווּאָם ווּעַט הָעָרָן מײַן בעַטְּן אָן טְרָעָר
און איך אָן אָגָט קָעָן נִישְׁתָּמָעָר זְיוֹן, קָעָן נִישְׁתָּמָעָר זְיוֹן!

טאַ ווּ זָאָל איך זָוֵן אַיזְצָט טְרִיבִּיסְטָט אָן גְּעַנְּגָד?
ביַי ווּעַמְּעַן זיך פְּרָעָנָן? אָן ווּעַלְכָן לְפָנָן?
גְּעוּוֹאָנְדָעָרָט ווּאָלְטָט איך מיט אָטָרְבָּעָן אַין הָעָנָט,
כִּיזָּאָל ווּסְּגָן, כִּיזָּוּל קָעָנָן בְּרָעַנְגָּעָן מײַן גָּאָט

צְרוּרִיק אַוְיפָּה זְיוֹן כִּסְאָה הַכְּבוֹד, אַחֲנָן.
איך ווּאָלְטָט אַין דֵי פְּרִוִּיטִיק-צְוִ-גָּאָכְטָסָן בַּיַּיְכָט,
פּוֹנְקָט ווּ מײַן מָאָטָע פָּאָרְשָׁטְמָעָלָט מײַן גְּזִוִּיכְט
און אָפְּגָנְעֻוּיְינָט ס'הָאָרָץ זיך פָּאָר אִים, נָאָר פָּאָר אִים.

לאָדוֹש, אָפְּרִיל 1948

...און בעט צו אים ווידער

ב'זעל קיין מאל מײַן גלויבָּן נישט טראָגן צו אנדערע געטער.
מײַן גאנט איז אל שדי — איך בין דאס דורך פײַנען דערנאנגען.
כאטש ס'אַיז מײַן גלויבָּן וו'אַ האָרטְסְטִיקָעָר בויָם אָן די בלעטער,
דאָר ווענד איך צו אים מײַנע תְּפִילּוֹת אָן פֿאָרטְרוֹי אִים פֿון האָרֶץ די
פאָרְלָאנְגָּעָן.

נאר דעםאלט ווען ס'דאַקט מיר : ער האָט שווַין מײַן בעטן פֿאָרְנוּמעָן
און שענטקְט מיר דעם שמייכָל וואָס איך האָב פֿון לאָנג שווַין פֿאָרְלָזְוָן,
איך פֿיל ווי מײַן האָרֶץ ווֹידערשפֿעְנִיקָט אַין צָאָרְנִיקָן ברומָן :
וואָס האָסְטוּ פֿאָרְלָאָזָט, אַ גאנָט, מײַנע ברוּידער אַין יְעַנָּע אָומְגְּלִיקְלִיעָכָע
יאָרָן...

מייט וואָלְקָנָם דער היַמֵּל פֿאָרְדָּעָט אַיִּז, אַ רְעָגָן אַ טְּרִיבָּעָר
מיישט זיך צוֹנוּיפָּט מייט מײַנע בִּיטָּעָר-גַּעַזְאַלְצָעָנָע טְרָעָרָן,
ס'הָאָט גָּאנְט זיך אַיִּז סְוּדוֹת פֿאָרְהִילָּט אָן גִּיטָּאָבָּעָר מײַן טְעָנָה
אַרְבָּעָר —
וּוַיְיָל ער האָט נישט קײַן ענטפָּער, ווַיְיָל ער מײַן טְעָנָה נישט העָרָן ?

דאָר וועל איך מײַן גלויבָּן נישט טראָגן צו אנדערע געטער,
כאטש ס'דאַקט, אָז די גַּלוּבְּיָע זְיַעְרָע זְיַיְעָנָע די זְגָעָר.
אמָאָל אוּיך מײַן האָרֶץ אַ צְעַבְּלוּטְיָקָטָם שְׁרִיָּמָט אִים צו מײַן גָּאנָט :
דוֹ פֿאָרְעָטָעָר !
דערנְאָך בְּזֹוֹיָן זיך אַוִּים אָן רֹופָּאִים אָן בעט צו אִים ווֹידָעָר.

עם גראנט ביין הייל דער בארג

עם גראנט ביין הייל דער בארג
און כאטש דאס טאנגלייכט איז קארג,
מייט וואלקנэм די זון איז פארשטעטלט —
האטז זיך מײַן ווילן צעהעלט
און קלעטערט מייט גראנקויט אָרוֹף
צום אִין-סֻוף.

אוּפֿ גַּיְן צוֹ דַעַם בָּאַרְגְּשֶׁפִּיךְ — כְּבֵין מִיד.
מייט מָוָא פָּאַרְוּוּבְּטַ מִין גַּעֲמִיט
דַּעַר שְׂטִיְינְגָּרְנָעֶר פְּלָאָנְטָעֶר פָּוּן שְׁטָעֶג,
די יַאֲדַלְעָם פָּאַרְטּוֹנְקָלָעָן דַעַם וּוּג —
פָּאַרְוּאַרְצָלָט אִין פָּעַלְדוּקָן שְׂטִיְין,
אייבִּיךְ צוֹ זַיְן.

די הוֹיכְקִיְּטַ מִיד פִּירְטַ בֵּי דַעַר הַאֲנָט,
מִין ווּילָן נָאָךְ חַעֲכָר עַד שְׁפָאָנָט,
גָּאָר אַ פָּעַלְדוּזְוּ הָאָט דַעַם וּוּג מִיד פָּאַרְשְׁטָעָלַט,
מִין חַאֲרִיךְ הָאָט אַוְיךְ אַטְעָם פָּאַרְפָּעָלַט,
בְּלִיבָּ אַוְיךְ אִין מִיטָּן וּוּג שְׂטִיְין
אָזוּי נִישְׁטָיקָ אָוּן קָלוּז.

האָבָן זַיֵּךְ דִּי יַאֲדָלָעָם צַעַלְצָכָט,
פָּזָן מִיר, דַּאֲכָט זַיֵּךְ, חֹזֶק גַּעֲמָצָכָט,
וּזְאָס אַיךְ אַזְוִי נִישְׁטָיק אָונְ קְלִיּוֹן
וּוַיְלַ צַו דֻּעָם אַיְוָנְסָופֶךְ דַּעֲרָגְיָין.
נָאָר אַיךְ קְלָעַטָּעָר, כַּאֲטָשׁ כְּיוּוִים עַם אַלְיָין :
אַיךְ וּוְעַל נִישְׁטָה דַּעֲרָגְיָין.

מאסיוו-סאנטראאל, פראנקייד זומער 1950

מִיר וווערַן גָעַשׂ טְרוּבֵלֶט

מיר וווערַן גָעַשׂ טְרוּבֵלֶט פֿון ווַיְדָעַתְּגַנְגַן
און פְּלָאַטְעַן ווַיְדָעַר מִיט אַיְבִּיקָע צִילָן,
ニישטָאָ אַזָּא שְׁפִיּוֹן אָונְדוּעָר הַנוּגָעָר צָו שְׁטִילָן.
און מִידָע פֿון אָומְרוֹ אַין חַוְשָׁךְ מִיר לְאַנְדָן.

אַרְוָם אָונְדוֹ דָעַר אַיְזְסָופּ מִיט סְוִדּוֹתָ-גָעוּוִימְלָעָן
און מִיר צָו דָעַם אַיְזְסָופּ אַיְיךְ ווַיְלָן גַּעַהָעָרָן,
עַם גְּרִיכָן חַלּוּמוֹת אַרְיבָּעָר דִי שְׁטָעָר
און זָכוֹן דָעַם אַיְינְצִיקָן גָּאתָ אַין דִי הַיְמָלָעָן.

mir ווילן אַין שְׁלוֹם בָּאַהֲעַפְּטָן פְּלָאַנְעָטָן
און וווערַן פָּאַרְטִּילִיקָט אַין ווַיְסְטָעָטָן מְלָחָמוֹת —
און אַיְבִּיקָע מִיר ווַיְנָעַן בֵּי מְזֻכָּרָ-נְשָׁמוֹת
און צִירָן אַין פָּוּרְפּוֹרָ רְוָאַנְעָן-סְקָעַלְעָטָן.

שְׁטָעָלָן מִיר אַפְּגַעַטָּר אָונְדוֹ צָו גָּעוּוּלָטָן
און ווילן נִישְׁטָט ווַיְיָן אַוְיְסְדָעָרְוַיְלָטָע צָו פְּלָאַמְמָן.
וּוֹ נַאֲרָא אַ לְאַנְדָן, ווֹאַרְצָלָעָן אָונְדוּעָרָע שְׁטָמָמָן —
נַאֲרָסְיוֹאַרְצָלָעָן אַין עַרְגָּעָן נִשְׁטָט אַיְיךְ דִי גַּעַצְעָלָטָן.

בליבן מיר אלע צוישן פעלקער און אומה
וואם טראגט דעם פאקל פון יושר אין ווונדן;
יעדר נרתmaid פון אונדו ווערט געצונדן —
און בליבן דער קרבן פון יעדר מהומה.

מיר ווערן געשטרויכלט פון ווידעראנאנדן
און פלאטערן ווידער מיט אייביקע צילן,
אויפ פידלען פון איינגענען גורל מיר שפילן
און מידע פון אומרו אין חושך מיר לאנדן.

פעריז 1952

אל רחום וחנון!

אל רחום וחנון!

פָּרוֹזֹוּ מִיר נִישְׁתַּמֵּעַ

דָּוֶרֶךְ גְּרוֹיֵל אָוֹן דָּוֶרֶךְ פְּלָאָמָעַן.

פָּונְקָט וּוי אֲקִינְד אָוֹן אַלְטַ-גְּרוֹיֵעַר גְּרִיאַז

רוֹפֶּ אַיךְ:

בָּאָזְוַיְיז מִיר דִּין חַסְד אָוֹן גַּנְאָד.

אַיךְ קָעָן נִישְׁתַּמֵּעַ זַיְן אֲן דִּיר גַּטְמַ,

וּוי סְקֻעַנְעַן נִישְׁתַּמֵּעַ גְּרִינְעַן

קִין צְוַיְינְגַן אֲן שְׂטָאָמָעַן.

* * *

*

ס'אייז די פֿרייד אָוועק פֿון מִיר
איין ערנעיז-לְאַנד,
נאָר דער טְרוּוִים עֶר שׂוּעַבְט אָרוֹם
מייט שְׁטֵיל גַּעֲזָאנְג.

וּוְיָג אַיְך זִיך אָוִיפְּ כּוֹאַלְיָעַם טְרוּוִים
איַן יוֹנְגָע טָעַג —
אוֹן דער אָוְמַעַט מִיך בְּאַגְּלִיַּת
אוֹיפְּ יַעֲדָן וּוְעַג.

אין פארנן אבטן

אין פארנן אבטן הער איך זונגען.
זונגעט די וועלט? צי כ'יזינג אליאן?
וועוית און שטיל די מענעער קלינגען
מייט דער בענקשאפט פון געווין.

ס'זינדט דער מערב און די ראנדן
און באגלייט דעם טאג צו רו.
מייט פיאלאטען געוואנדן
קומט די נאכט און דעקט אים צו.

אלע פארבן פון דער שקיעה —
רויט און גרווי, גאלד און שווארץ —
קומען צרייך און נעמען גלייען
אין מיין אויפגעצעטפלט הארצ.

און מייט פארבן אין די אויגן
און מייט פארבן און געמייט,
בלײַיב איך אין דער נאכט געבעוין
איבער ליכטיקויט פון ליד.

בְּהַאֲבָדִיךְ אֹוִיסְגָּעַטְרוֹיִמְתֶּן

כ'חאָב דיךְ אֹוִיסְגָּעַטְרוֹיִמְתֶּן
און פון דיר אַ בֵּילְד זַיְךְ גַּעֲמָאָכְטֶן.
בִּיסְטוֹ פּוֹנוּעַם בֵּילְד אַרְוִוִּים
און מַיט וּוַיְסַע צִיּוֹן זַיְךְ צַעְלָאָכְטֶן.

בִּיסְטֶן אַ טְרוֹוִים נַאֲךְ גַּעֲוֹעַן
און מַהְאָבָן דִּינְעַ אֹוִיגָּן מַיר גַּעֲבָרְעָנֶט;
כ'חאָב דַּארְטֶן אַ הַאֲרִין גַּעֲזָוְכְּטֶן
און דַעַם פִּיבְּעָר פּוֹן דִּינְעַ שְׁטָאָרְקָעַ חָעָנֶט.

כ'חאָב בְּאַצְוּוֹנְגָּעַן דַעַם טְרוֹוִים,
מיַן יוֹגַנְטֶן צַו דִּינְעַ מַובָּח גַּעֲשְׁטָמְעָלֶט;
הָאָט זַיְךְ אַ נְרִיקְדוֹשׁ צַעְצָוְנָהָן
און מַיר בָּאַלְוִיכְטָן דִי גַּאנְצָעַ וּוּלְטֶן.

ק ו מ :

קום!
לavanaugh זילבערט
דען בלויין ארום
און טראערעלעך טוי
און שטערנדלעך בלוי
ציטערן, פינקלען
אין אלע פיר ווינקלען
פון מיין ווארטנדיקער וועלט.

בײַמער איבער אלע וועגן צעשטעלט
שטייען מײַט אויסגעישטרעקטע צווײַיגן,
וואי מײַנע הענט
צו דיר געווענדט,
און שו׿וַיְיגַן.

ס'הענgett אָ לִיְדִיקָעֶר עַמְּעָר
אַיְבָּעֶר מֵיָּן בְּרוֹנוּם
און וואָרט
אוֹיפַּ דִּין קְוּמָעָן.

אַפְּלָו דַּי בְּלוֹטָעָן —
אֵין וּוִימָן גַּעֲצִירָת,
הַאֲבָן אַוְיפְּגַעְבָּלִיט אֵין מִינָּעַ הַעֲנָט.
זַי הַאֲבָן מִיךְ גַּעֲפִירָת
אוֹיפְּ רַוְפְּנָדִיקָע וּוּגָן
דיַר אַנְטָקָעָגָן.
קוֹם.

* * *

ביסט געקומען און געוווען
און אייך האכ דיך היינט געזען
און האכ מיט דיר היינט גערעדט,
פארגעסן איין צייט,
מיין קאפ אויף דיין אקסל געליגט
און שטיל געפרעגט :
טראכטני פון מיר נאר אצינד
איין דעם בלוייען אוננטוינט ?

דיין בליך אייז רוזאיך און קאַלט,
מיר שפאנען צום ראנד פון וואָלד,
וואָו ס'ליגן ביימעה, זוי טעג אַפְּגָעָזְגָּטָע.
מיר זען זיך אויף שטאמען אַוּעָק,
אייך טראכט צי די וועלט האט אָן עָך,
און זאג, אָ נישט געפרעגט :
די זונ פֿאָרגִּנִּיט רוֹיט —
און דיר אייז זוי אָן ברוּיט.

אָוִינְגֶן

אויגן קענען לאכן אוון אויגן קענען וויינען,
אויגן קענען זאגן דעם טיפסטען, ליבסטן סוד.
אויגן קענען בעטן, מאנגן אויך אוון טענהן,
אויגן קענען פרירן מיט קאלטקייט פונעם טויט.

אויגן ווי דער הייל, אויגן ווי די שטערן,
אויגן זאַס דערפרישן ווי אַין היין אַ קוואָל.
אויגן וועלכע רײַצָּן, פֿאָרְשָׁעְמָעָן אויך בְּיוֹ טְרָעָן
אוון טראָגן צוֹ דֵיָן גּוֹמָעָן די בִּיטְעָרְנִישׁ פָּוֹן גָּאָל.

אויגן ווי די בִּיכְעָר, דוֹ קָעְנְסָט אַיִן זַיִּהְלִיזְלִיעְנָעָן,
אויגן זאַס אַנְטְּחָאַלְטָן אַיִן בְּלִיךְ אַ יִם פָּוֹן פִּין.
אויגן זאַס דוֹ וּוַיְסָטָן, אָזֶן זַיִּהְלִיזְלִיעְנָעָן
אויגן וועלכע ווייזָן דֻּעָם אַוְמָעָט פָּוֹן פָּאָרגִּינִּין.

— — — — —

פָּאַר וּוֹאָס ?

די נאכט גויסט מוט אומעט און שרעך,
צוזאמ מיטן טרייבן רעגן.
דו ביסט אווועק —
ויל דיך מיין בענקשאפט דעריאנגן און פראגען :
פָּאַר וּוֹאָס ?

פָּאַר וּוֹאָס מזונ שטענדיק אין פיין
זו דיר זיך ציען מײַנע הענט ?
פָּאַר וּוֹאָס מז דאס שטומע געווין
בלוייבן פון דיר נישט דערקענט ?
פָּאַר וּוֹאָס ?

זשומען, זשומען אויף די שביבן טראפנס צער
און טרייפן אריין אין געמייט.
און אפשר ביסטו אצינד אין געפֿאָר
און ס'צאנפלט דיין שרעך אין מײַן לֵיד ?

אפשר ביסטו גאָר איצטער אלְיאָן
פֿאָרלְאָזֶן פון נאָנְטָע און פְּרִיְינְד ? —
איך וויל און מז מיט דיר זיין
אין אָזָא נאכט ווי היינט.

דו ביסט איצט וווײיט פון מיר, גאָר וווײיט —
און אָן דיר אַיז פֿסְט מִיר די וועלט —
האָט די נאָכְט אַ ווֹנְדָעֶר גּעֲגְרִיּוֹת
און מֵיךְ גּעֲבָרָעָנָגֶט אַין דִּין גּעֲצָלָט.

האָרָךְ אַיךְ דִּין אַטְעָם אַון שְׁטוּין :
דאָכְט זַיךְ דַּו רַופְסַט מֵיךְ בַּיִם נַאֲמָן ;
סְשַׁאֲפַט אַ ווֹנְדָעֶר דַּעַר טְרוּים :
זַעַ, אַיךְ בֵּין גּעֲקּוּמָן !

מאָכְסַט אַוִיפְּ דִּינָע אָוִיגָן אַון שְׁוֹוִיְגָסְט,
דַּעַר רַעֲנָן האָט אַוִיפְּגָעָהָרֶט קָלָאָגָן . —
דִּין קָאָפְּ אַין דַּי הָעֵנָט מִינָע לַיְגָסְט
אין דְּרוּיסָן דַּעַר מַאֲרָגָן נַעֲמָת טָאָגָן ...

— — — — —
סְהָאָט חַלּוֹם דַּי פְּלִיגְלָעָן צְעַשְּׁפְּרִיּוֹת ;
פָּאָרוּיָגָט מֵיךְ אַין וּוְילִיקָן טְרוּים ,
אַין וּוְאָר בְּלִיבָּסָתוֹ שְׁטָעַנְדִּיק גָּאָר ווּוְיָט .
פָּאָר וּוְאָס צְוִישָׁן אָונְדוֹ אָזָא תְּהָום ?
פָּאָר וּוְאָס ?

* * *

גיומט אויף פאר מיר אין יעדן קלאנג פון ליז.
קומסט צו מיר מיט יעדן וארט און ציטער.
וואו א ווינטל צאפלט אין געמייט,
דיין פנים טראגט א יעדערער געוויטער.

טיף אין הארצ די פיין גיט א געשריין,
ווען פאר מיין פענטער רויישן אעראלטאנגען.
יעדע וויטקייט ברעננט מיט זיך דעם וויא
און קלאפט אין טאקט פון לויפנדיקע באגען.

דורך טויערן פון שלאף, צעהפנט ברויט,
דו קומסט, פילסט אוים פון טאג אלע באגען.
דו רעדסט צו מיר די אלע צארטער רייד,
וואם נאר פון דיר געוואלאט האב איך זוי העז.

וועקט דער מארגן מיך מיט גרויען ליכט,
שווועבסטו נאך מיט שלאף אויף מיינע וויעט.
ס'דרקענט דיך יעדער גוט אויף מיין געזיכט,
וואו פרילינג מען דערקענט אויף יעדן בליעכץ.

* * *

*

נאכט, איך מעטט די נאמן אוים
מייט מיין בענ��ען.
ויל די נאכט לבנה-שיין
מיר גאנצע הוייפנס שענ��ען.

גיי איך פון דער טונקלקיות
איין דער ליכט אידיבער,
לייגט א שועערער שאטן זיך
פאר מיינע פים אנדער.

כ'וק זיך איין אוון איך דערקען:
דער שאטן אייז דאס מײינער!
וואו איך גייל, ער גויט מיט מיר
איינער, שטענדיק איינער...

ער לאזט גישט, ס'זאל לבנה מיר
אויר וילבער-אוצר געבן.
וואנדער איך איין שטילע נעכט,
אזווי דאס גאנצע לעבן.

* * *

*

דו האסט דיין בענקען פארטווארט
דער נאכט און דעם ווינט.
דאכט זיך מיר אוים, מיין קינד:
דער ווינט איז צו לבנה אועק
אונ סודעט זיך מיט איד
וועגן דיר.

די לבנה שמוייכלט פארטואקט
אונ רינגלט זיך אָרומ
מיט אַ ליכטיקן קריין.
פינקלען שטערנדלעך אין דער נאכט
אונ זענען אויפֿ לבנה ביין,
וואס זי הערט דעם ווינט נישט אוים.

לייג זשע דיין קעפל אויף מיין שוים —
דו דארפֿסט זיך
פאר קיינגעם נישט שעמען,
איך וועל אליאן שוין
דיין בענקען פאָרגנעםען.

אין א זומער-נאכט

ס'האָט אַ חְלוּם דִי שְׁטוֹב בְּאוּוֹאָכֶט,
אַיְן אַ שְׁטִילָעֶר זְוּמָעֶר=נָאָכֶט.
אַ-הָאָ! אַ-הָאָ!

ס'טְרִיבֶט מֵיט זְוַלְבָּעֶר פָּוּן דִי וּוּנְטָט,
לְבָנָה קְוָמֶט מֵיט פִּים אַוְן הָעֲנָט...
אַ-הָאָ! אַ-הָאָ-

רוֹפֶט אַוְן קְלָאָפֶט צֹ מִיר אַיְן שְׁוִיב
— נָנוֹ, גִּיב זִיךְ פּוֹנָעָם בְּעַט אַ הְוִיב!
אַ-הָאָ!

אוֹיְבָדָו וּוַיְלַסְטָט אַ וּוֹנְדָעֶר זַעַן, —
קָעָן עִם אַיְן דָּעֶר נָאָכֶט גַּעַשְׂעָן.
אַ-הָאָ-

זונען - האזון

אָ חַלּוֹם : דִּינָע אַוְגָן, דִּינָע לִיפָּג, מֵין שֻׁעַנְסְטָעָר —
צַפְלָט אָוּמָרוּ אֵין מִיר נָאָך אֲנָאָנד.
ס'הָאָט זַיְד זָוָן צַעַשְׂמִיכָלֶט דָוָרָך מֵין פָעַנְצְטָעָר,
טָאנְצָן זָוָן-הָאָזָן אַוְיפָ מֵין הָאָנָט.

ס'זְעַנְעָן פָעַנְצְטָעָר אָ סְך אֵין דָעַם הוּוִי פָאָרָאָן ;
די זָוָן גִּיט וּוּיִיטָעָר אַיר רָוּנָן גָּאנָג.
אוֹן אֵין בְּלוּעָן וּוּעָג, פָוָן שְׁפָאָן צָו שְׁפָאָן,
לְאֹזֶט זַי זָוָן-הָאָזָן אָ גַעַשְׁאָנָק.

**

אַיך וּוֹיל די זָוָן אֵין אַיר גָּאנָג פָאָרָהָאָלָטָן !
אוֹיפָ אַיִינָן מִינָוֹת בָּאָטָש זַיְן אַיר גָּלוּכָן.
די שְׁטָרָאָלָן וּוּאָס כְּיוּעָל אֵין מֵין הָאָרֶץ בָּאָהָאָלָטָן
זָאָלָן שְׁטָעַנְדִּיק דָוָרָך מֵין אַוְגָן לִיְיכָטָן.

אזווי פיל צערטעלעקייט ט

אזווי פיל צערטעלעקייט עם ריזולט אין מיין גוף ;
אזווי פיל ליבשאפט הוויזט אין הארץ, אין דער נשמה,
ווײַפִּיל פְּנִימֵעַר אָזֶן גַּעֲמָעַן אוֹיסְגַּעֲפַרוּוּת ;
ווײַפִּיל בענקענישן פָּסְטְּקִיּוּת האט פָּאַרְנוּמָעַן !

יעדער אײַינְעַר האט זַיִן לִבְשָׁאַפְּט אָזֶן זַיִן צַעַר,
יעדער אײַינְעַר האט באָגָעָרֶן אָזֶן אוֹיךְ טְרוּמָעָן,
נאָר מְעֻרְעָר ווֹיל מַעַן זַיִן נָאָר יָעַנְעָם הָאָר
און יְעֻדָּר ווֹיל אָזֶן צְוַיְוִתָּנֶס הָאָרֶץ נָאָר ווֹינְעָן .

בֵּין אוֹיךְ אַנְדָּעָרְשָׁ דָּעַן, וּוֹי אַלְעַ ווֹאָס אַיךְ קָעָן,
די מִיטָּ זַוְכָּעָנִיש אָזֶן מִזְדְּקִיּוּת אָזֶן די אוֹינְגָן ?
הָאָט צַעְפְּלָעָמֶט ווֹעַן מַיִן לִבְשָׁאַפְּט וּוֹי אָזֶן בָּרָעָן ?
הָאָט מַיִן צַערטְלָעְקִיּוּת צָו צַאָרָטְקִיּוּת וּוֹי באָוּוֹגָן ?

מייט די ווֹינְטָן אָפְשָׁר גַּיִו אַיךְ אַ גַּעֲפָעַט ? —
שְׂמִיכְלָעַן פְּרִיְנְדָלְעַכָּע נִישְׁתָּגְלִוְיִבְקָע אָזֶן מִיטָּ חַדְזָן .
פְּלִימָן טְרָעָרֶן אָוּמְכָאָהָלְפָעָנָע אָזֶן גַּעַכְתָּ
און פָּאַרְפְּלִיוֹצָן מִיר מִיט שְׂטוּרְיִיכְלָוְנְגָעָן-קָאַסְקָאָדָן .

אזווי פיל צערטעלעקייט עם ריזולט אין מיין גוף,
און זאג קַיְוָן מָאָל קִיְּנָעָם דָּאָם, ווֹאָס אַיךְ ווֹיל זָגָן,
וּוֹי אָזֶן חַאָרְבָּסְטָן די בְּלָעָטָר, שְׂטָאָרְבָּסְטָן מַיִן צַאָרָטָרְ רָוָף
און פֿוֹן קָאַלְטָעַ ווֹינְטָן ווֹעָרָט עַר טּוֹבָּ צַעְטָרָאָגָן .

ס'צינדן זיך די אונגעט-לייבטער

ס'צינדן זיך די אונגעט-לייבטער
פָּזְן דַּעֲרֵ קְלִיְנָעֶר שְׂטָאָט
אוֹן בֵּי אָונְדָּזָעֶר שְׂטִילָן פָּעָנְצָטָעֶר
שְׁלָאָפָט דַּעֲרֵ אַלְטָעֶר סָאָד.

טִיף פָּאָרוּוֹאָרְצָלְטָ, פָּעָמְטָע שְׂטָאָמָעָן
שְׂטִיעָן אוֹיפָט דַּעֲרֵ וּאָךְ
אוֹן גַּעֲדִיכְטָעֵ גְּרִינָע צְוֹיִינָן
וּוִינָן אִין די נָאָכָט.

אוֹיפָן הִימָּל פִּינְקְלָעָן שְׂטָעָרָן,
סּוֹדָהָדִיק אָן וּוִוִּיתָ.
וּוִוִּיתָ לְיִכְתָּעֶר, וּוִוִּיתָ שְׂטָעָרָן
אִין דַּעֲרֵ נָאָכָט צְעוֹיִיטָ.

צִינָן לְיִכְתָּעֶר, צִינָן שְׂטָעָרָן
אוּמָרוֹ אִין גַּעֲמִיטָ,
אוֹן צֹ עַרְדִּישָׁ בְּלָאָסָע לְיִכְתָּעֶר
אוֹן צֹם הִימָּל צִיטָ.

צאפלט אויף א נאכטיך בענקען,
וואס איך בון אליאן,
בעט איך זיך ביימס אלטן סאָד:
וועיג מיט דו מיך איין.

ברינגוּג 1951

שטיל, שטיל איז די נאכט.
 נאך שטיילער, נאך שטיילער
 געטראכט.
 געטראכט און געשוויגן,
 וווען אלץ האט געשריגן,
 געשריגן אין מיר
 און געבענט נאך דיר.
 נאך דיר!
 וואס איז געבן,
 געבן מיר דא גיעזעטן
 און אפשר אויך געבענט
 אדער גאָר פֿאָרגעטען...
 געבליקט צו דער טיר,
 געווארט... אויפֿ מיר.
 אויפֿ מיר!
 וואס איז געבן,
 געבן דיר דא גיעזעטן.

אַיִן טָאנֵץ

דו האסט מיך געפרענט:
ווער איז ער? ווער?
וואם פאר אום איז דיין בליך
א לוייטערער קוואל
און ס'צאנפלט דיין הארץ
וوى א זוניקער שטראל
וوى א טויאיקע טרער —
זאג, ווער?

דו האסט מיך געפרענט
און איז האב געשוויגן.
און ס'האט זיך דער ניגון
אין בלוט מיר צעוזיגט,
דער טאנץ האט גערעדט,
וوى א שמיכל געגלאט,
נאר איז האב געשוויגן
און דו האסט געפרענט.

דו האסט זיך געפֿרָעגַט,
און מיך נישט געהערט.
צייט זיך דער טאנז,
ווײַ פֿון קײַינָעָם באָגָעָרָט.
ווײַ מידָע, פֿאָרטְרוּיעָרָטָע טָעָג,
וּאָסָם גִּיעָז אָזָעָק,
פֿון קײַינָעָם גַּעְמָאנְטָע,
פֿון קײַינָעָם גַּעְנָעָרָט.

א נאכטיך געוזאנג

1

ס'או צעיזלבערט די נאכט
אייך זיין אינגע אליען,
פונ שאטנס באוואקט —
אווי שפלדייך קליען.

די אויגן געוענדט
ארוים צו דער גאט —
א האפענונג לענקט,
א פארמיישטע מיט בעט.

כ'בין בייז, וואם אייך ווארט,
כ'בין בייז, וואם אייך בענק.
יעדר שארך מיך פארנארט,
צו דיין קומען געוענדט.

און עט ווינט א פארלאנג
צום צעשטערנטן רוים —
האט א נאכטיך געוזאנג
מיך פארויגט אין איר טרוים :

דער טרוים האט געברעננט נאר א שאטן
 און אין אים האב איך גלייך דיך דערקענט,
 מיט בלומען מיין בעט האסט באשאטן
 און געלעט מיך מיט ליכטיקע הענט.

מיין נאמען — דו האסט אים געצערטלט
 אין פארביקן, בלומיקן קראנגן,
 און פריליעך דו האסט זיך געווערטלט,
 דערמאנט מיך אין געכטיקן טאנץ.

די ווערטער זיך האבן פאַרדעקט מיך,
 פאָרהיילט מיך מיט כישוף פון קלאנג,
 נאר ס'האָט באָלד די וואָר אויפגעועקט מיך
 און פארשווונדז עם איז דאס געוזanga.

א פולע לבנה

ס'האט א פולע לבנה געלאכט און געוועיגנט,
איך ווים נישט, צי האט זי דאם מיך נאָר געמיינט?
צי האט וו, נאָר עמעז, אין נאכט אינגעעהילט,
דאם זעלבע געלעכטער און ווינגען געפילט?

דעָר היִמְל געלוייטערט אין נאכטיקן בלוי
און דאָ אלֶעָץ אַרום מיר איז אומעטיק-גרוי,
און ס'ציטערט אַ טרעָר מיר אויפּ וויעם — איך ווים —
אין פיבער די ליפּן ביּו בלוֹט איך פֿאַרבײַם.

ס'צעטראָגט מיך דאם בענקען, דער אומרוֹ צעשפֿאָרט,
איך רופּ דיך אָן לשׂוֹן און נאָר זיך און וואָרט.
און שפֿאָן צוֹריַק רואֵיך און רעד צוֹ דער זאָך —
נאָר לבנה מיט מיר האט געוועיגנט און געלאכט.

איך זיין און ווארט

איך זיין און ווארט, עם איז שווין האלבע נאכט.
ס'ווערט שטיל די גאנט, דראעלענדיק און מיד.
איך האב געווארט, ווי כ'ווארט נאר אויפֿ דיין קומען,
געקלאפט האט ס'הארץ בי יעדן קלאנג פון טרייט.

געקלאפט האט ס'הארץ מיט צערטליעכע געבעטען,
נאר ס'שוויגט די נאכט, סודותדייך פארבענקט.
מיין צימער שרײַט אין גאנט אָרוּים באַלְוִיכְטַן —
אָ ווֹנדְ דער נאכט דער פֶּלאַם האט אַיסְגָּרְעַנט.

בלוייבט שטיין די נאכט פֿאַרְשַׁעַמְט אָון פֿוֹן דער ווֹיַּטְן,
דאַס הַעַלְעַ לֵיכְט אַיר טְרִיבְּטַ פֿוֹן מֵיר אָוּעַק —
אין קְרִיוֹן פֿוֹן לֵיכְט עַם טְוִיכְן אָוֹת גַּעַשְׁטַאלְטַן
אָון יַעֲדַנְס בְּלִיך אַיז אַנְגַּגְלִיטַע שְׁרַעַק.

ס'טְרָאַגְט אָפּ די נאכט אַיר היַזְנַ שְׁטִילַן אַטְעַם
און שליכט פֿאַרְבִּי פֿיבְּעַרְדִּיק גַּעַהְיִים.
אָ רָאַזְלַעַכְעַר פֿאַרְטָאָג פֿאַרְלַעַשְׂטַ אָ יַעַדְן שְׁטַעַרַן,
נאָר בְּיַיְן פֿעַנְצַטְעַר עַר לְעַשְׁט זִיךְ אָוִים אַלְיַין.

געפל אין פרימארגן

ס'הענט דער געפל אין פרימארגן
אייבער דעכער אויסגעשפּרייט
און די זון — אַ קופער-טעלער —
איינגעקלאמערט אין אַ שייד.

גלאצט די זון — אַ רויטער באָלעム —
צינדט אַ לעמפל אויף דער שויב —
ס'האט אַ קראָזיך ווילד צְקָרָאָקָעַט
זוכנידיק אויף פרישטיק רויב.

צייט דער סאָד דעם גרויען שליער
אייבער קעפּ פֿון ביומער פֿoil
און ער זעם נישט, ווי די קראָז
זוי האט אַיר רויב שווין אַינעם מואַיל.

געטט די זון די האנט פֿון וואָלְקָן
און פֿאָרֶשֶׁטֶעֶלֶט זיך, נישט צו זען,
וואַי אין געפְּלָדִיקְן מאָרגְּן
אייז דער ערשטער רויב געשען.

לעשת זיך אוים אין שויב דאס לעמפל,
דורכוֹן פֿעַנְצָטָעַר דריינט אַריין
גרויער, שׂווערער אוּמַעַטְ-גַעַפְּלָן
און ער זויגט מיד אין זיך איין.

ברינגוֹא 1952

* * *

*

עם שועעבט נאך אליז ארום מיר
דער ברוי און דער גלעט פון דיין בליך,
עם דאכט זיך :
געווען ביסט מיט דורות צורייך,
אין גאר אנדערע צייטן.
ס'זענען יארן פֿאַרגאנגען,
פֿאַרְוּאַרְלָאָזֶטֶע בִּיטֶן
און אָקָעֶר, אָן זְרוּעָת.
אין פֿאַרטָאָגֶן פֿרְיעַ
דו קומסט און מאָנְסֶט,
וואָם ?

דו ביסט אין מיין זכרון
טויזנט מאָל געבעוּרָן
אונ טויזנט מאָל צערוּנָן.
זיך אֵיך דיך אין אש
פֿוֹן פֿאַרגאנגען טאג
צַו גַּעֲפִינְגָּן ?

* * *

*

איך האב דיר געקבענט,
נאר איזידער איך האב דיר דערקענט.
שטענדיק געבענט —
נאר דיון בליך.
אייצט גוי איך איזן בענקשאפט צורייך
צו וויטען, פארגאנגענע יארן
און אויפֿ דער פאראחלומטער בריך
פונּ צעווינגן זכרון,
ויל איך מײַן טראט
מייט דיינעם אויסגליכון,
צָו דערגרויכֶן
אַ צָאָפֵל פָוּן גְּלִיכֶן.

וועמען זאל איך פרענן?

וועמען זאל איך פרענן?
זו וועמען זאל איך גיין?
דען ווינט און אויך דעם רענן
איך פיל אין זיך אליאן.

כاطטש זון אויפֿ גריינע פְּליינען
שיט מיט געלן גאלאד,
מיט טריבן רענן ווינגען
כ'וואלט הארבסטיק איצט געוואלט.

איין זומערדיין מארגן
די פינגל זונגען שיר,
נאָר אומעט טיף פֿאַרבֿאָרגן
וואִיעט גאָר אין מיר.

עם שועבן בלוייע נעלען
בײַים וווײַטן ראנד פֿוֹן פֿעלֶד —
מיין אומעט כ'וואּל פֿאַרְקֿנְעַפְלָעַן
פאָר זומערדיינער ווועלט.

דער טעם פון קווואל

אין יעדן שליגנ
דער טעם פון קווואל.
אין יעדן זאגנ
די זעט פון ברויט,
און יעדער טראט
זיך אנטפֿאָטרוּיט —
מאכט צאָפֿלען
אינעם האָרֶץ אַ שְׁטוֹרָאָל.

יעדעם ווֹאָרט
גערעדט, געהערט,
ווען מ'שטייט דער בויום
מייט צוויט אין סאה,
זענען געזאנגען
פֿול גענָאָד,
וועס ווֹעָרט פון קוועיליך
לייכט גענערט.

* * *

דו שטוייסט נעבן מיר אינעם גריינעם גערוייש,
עם שווייגט און עם כיישופט לבנה און נאכט,
דעער הויך פון דיין אטטעם, אומראאיך און חיים —
צי האט דיך מײַן בענקלען צו מיר היינט געבראכט?

ס'או גוט וואס דו שווייגסט, בעסער איך הער
דיין הארץ וואס קלאפעט פאָר מיר איזוי נאנט.
אייז שאטן פון וועלדל זע איך דיך קויים,
איך פיל נאָר דיין אטטעם בעט זיך און מאנט...

פון ווּ קומט די נאנטקייט? איך קען דיך דריי טאג,
דאָך דאָכט זיך איך קען דיך שוין צענדייקער יאָר —
נאָר דאס איז געווען אַ מאָל אינעם חלום,
דאָרפֿסט דו דאס זיין די גענארטע שוין וואָר?

דו,

דעָר פּוֹלֵם פּוֹן מִין הַאֲרֵץ,
וּוְאַם קֶלְאָפְטָה אַיִן רִיטָם פּוֹן מִין זַיִן —

דו,

וּוְאַם נִישְׁתַּחַת נָאָר דַי פֿרִידָה וּוְאַם דַו גִּימְטָה,
נָאָר לִיב אַיּוֹ פּוֹן דִיר אַוִיךְ דַי פֿינָה —

דו,

וּוְאַם פָּאָר מִיר וּוְאָלְטָה אַז דִיר
מַעַר דַי זָוַן נִישְׁתַּחַת גַּעֲשִׁיגְטָה
אוֹזְנוֹגְרוֹיִ, אַז פָּאָרְלָאָנְגָּעָן,
וּוְאָלְטָה זַיִן יַעֲדָעָר חַיְינְטָה,

דו,

וּוְאַם בְּלוֹיוֹ טַרְאַכְטָן פּוֹן דִיר,
אַיִן גַּעַדְאַנְקָעָן דִיךְ וּוַיְגָן,
איַז אַלְיַין שְׂוִין גַּעַזְאָגָן,
איַז אַלְיַין שְׂוִין אַ נִיגָּוָן.

* * *

ニישט מיד ווער זאגן מיר: ליבטטע,
ニישט מיד ווער מיין פנים מיר קושן,
זאלסט זיין ווי א וואנדערער אין מדבר
וואם קומט צו א קוואל צו א פרישן,
און איך דער קוואל זאל דיר זיין.

ニישט מיד ווער מיר קווק אין די אויגן,
ニישט מיד ווער מיט דינע מיד ברענען,
וואי פעלדער נאך טוי זיך דערקויקן
מייט זון — כ'זאל ווי זיך דערקענען
און דו די זון זאלסט מיר זיין.

שיינט א זונ אין דען-געאנגע

שיינט א זונ אין דען-געאנגע,
זונגעט דער דען א געוזאנגע.

זונגעט, צעזונגעט זיך אלץ אין מיר
און באנגלייט מיר צו מיין טיר.

גייטס'ג עוזאנגע אין שטוב אריין,
ווערט די שטוב פאָרפלט מיט שיין.

זע איך פֿלֿוצְלִינְג ווי א ליכט
שלאָנט זיך אָפּ אויפּ מיין געוויכט.

ווער איך פֿול מיט ליכט און פרײַיד
און איך שטייג און שטייג און שטייג.

מיין ציטרייךער פלאנג

דו מײַן ציטרייךער פלאנג
וואָס ווֹאָקסט מִיךְ אֲרֵיבָּעָר
איַן טָעַג אָוּן אַיְן נְעַכְתָּמָן,
געַנְעַרְתָּם פָּוּן מַיְּין צָעַרְטָלְעָד
אוּמְרוֹאַיְקָן פְּלָאַצְטָעָרָן.
מִיטְ אלָעָ גְּרָלוֹת
אוּן שְׁטוּרְעָמָס
געַפְּרַעְתָּם פָּאָר דִּיְין זַיְן
אַ גְּעַפְּעַכְתָּ
אוּן ווֹילְ מִיטְ מַיְּין לְיִיבָּר
דיַיךְ פָּאָרְהַיְתָן פָּוּן יְעַדְן גְּעוּוֹיְטָעָר.
דיַיין יְעַדְרָעָר אֶבְרָהָמִן,
דיַיין תְּנוּעָה,
פָּוּן דִּיְין יְעַדְרָעָן פִּינְגָּעָר דָּעָר בּוֹיגָן,
פִּילְטָ אָוִים,
וּויָ אַ בִּילְד אַירְ רָאָם,
מַיְּין הַאֲרִין
אוּן מַיְּין אָוִיגָן.

כ'וויל זינגען א געזאנגע

כ'וויל זינגען א געזאנגע
וואי דער פוייגל אין וואלד;
דאס געזאנגע וויל איך זינגען פאר דיר.
כ'וויל שאפּן דעם קלאנגע
פֿון די לוייטערסטע טענער
אוון שפינען פֿון ווערטער א שיר.

כ'וויל נעמען ביימ טאג
דעם שיימער פֿון בלוי,
בי זונ די פעדעם פֿון גאלד.
דאס זילבער פֿון לבנה,
דאס ציטערן פֿון שטערן,
וואם זיין האבן אויך זונען געוואלאט.

ביים פְּרִילִינְג כ'וויל נעמען
די בשורה פֿון בליען,
ביים עפלכּוים ראייקן צווית,
דאס קוועלן פֿון טיכלעך,
דעם רוייש צוישן בלעטער,
ביים אונט די נאכטיקע טרייט.

פָּוֹן בְּלֹמַעַן, וּוֹי בִּינְעָן,
כְּזֹועֵל קְלוֹיבָן דָּעַם זָאַפֶּט,
דָּעַם רִיחַ בֵּים גַּעַשְׁנִיטָעָנָעַם הִיִּי.
פָּוֹן וּוּינְטָעָר בָּאַהֲאלְטָן
די פְּלִיטָעָרְלָעַךְ וּוַיְכַע
מִיטַּבְּלָעַנדְּ פָּוֹן דָּעַם קְלָאַרְ-זּוּוִיסָן שְׁנִי.

פָּוֹן אַלְעַ די טָעַנְעָר
אַיִן וּוְאַלְדִּיקָעָר שְׁטִילְקִיִּת
אַ לִידְ אַיְבָּעָר לִידָעָר גַּעַנְגִּיִּת.
די זָוָן, בֵּי דָעַם רַאנְדְּ שְׁוִין,
פָּאַרְרוּיטְלָטְטָמִין טְרָעָר
אוֹן אַונְטָעָר אַ בְּעַרְגָּלְ פָּאַרְגִּיִּת.

בלומען און ביגען

אויפֿ מײַן טישל שטיעען
פרישע روיטע בלומען,
איבער זיי צוויי ביגען
פָּלאטערדייקע זשומען.

כ'טראיב אָוועָק די בִּינְעָן —
ס'שטערט מיר זיעער פָּלאטער,
דאכְּת וֵיך מִינְעָן בלומען
טרויריך ווערן, מאטער.

כ'רוֹפּ צוֹרִיק די בִּינְעָן —
וועלֶן זַיִדָּעָן הָעֲרָזָן?
פָּאַלְנָן פָּוּן די בלומען
בלעטלער — روיטע טרען.

סוך זום ער

ニישט וויאן
עם שפיגלט זיך די זוּ נאָך
מייט גאלדענען שיין
אין דיין פענצעטער;
ווײַש אָפֶּ דִּ טְרָעָן אָן שׂוֹוִיגֶ
זע:
אָ גְּרִינָעַ נָאָך צְוֹוִיגֶ
וּוִיגְטַּ דָּעַר וּוַינְטַ
זְוִוְוָעַ בְּלָעַטְלָעַ דָּעַרְמָאָנָעַ
פְּרִילְיָנָג אֵין בְּלִי
אָן פָּאָרְטְּרוּיָעַ דִּיר
אָ שְׁמַיְיכָלָ
אָ פְּיוֹנְגָלָע אֵין בְּלוֹוִיקָוִיט פָּוָן רְוִוִּים
שְׁוּוּעַבְט — שְׁוּוּעַבְט אָן פָּאָרְשְׁוּוּינְדָט...
טוֹוִיכְט אֵין בְּלִיךְ אָוֶּפֶת אָ טְרוּוּם,
וְיֵי דָעַר הַוְּרָךְ פָּוָן דִּי שְׁעַנְסְטָע
אָן לְעַצְטָע שְׁוִין
בְּלוּמָעַן.
ニישט וויאן
אין דיינָע אָוִינָן,
שְׁטָילָע לְוַוְטָעָרָע טִיכָּן,
מִינְיָעַט זִיךְ דָעַרְ רְיִץ
פָוָן בְּוֹרְשְׁטִינָעַן קְלִיאָנָעַן.

אויף וויד ער געבורט

ס'האָבן גַּרְוִיעַ פְּלִינְגַּל צַעַשְׁפְּרִיַּיט
הַאֲרְבָּסְטִיקָעַ וּוַינְטָן
איַן רַעֲנָן.

פָּאָלָן דֵּי בְּלָעְטָעָר איַן פָּאָרָק
אוֹיְף אֲוּמְעָטִיק
ליַיְדִּיקָעַ וּוּנְגָן.
דיַי לְעַצְטָעַ רְוִיּוֹן פָּאָרוּוּיִינְט
וּוַיְיסֶן:

זַיְיַ שְׂטָאָרְבָּן
אוֹן וּוַיְאָנָּעַן איַן שְׂטִילְעַן פָּאָרְגָּנוֹן
מִיטַּ מַאְטַּ-גַּעַלַּע פָּאָרְבָּן.

איַךְ בִּינְגַּ צַו דיַיְיַ רְוִיּוֹן זַיְיַ צַו
אוֹן וּוַיְלַי זַיְיַ
עַפְעָם וּזְאָם זַאנְגַּן:
אוֹסְמַ'וּעָלָן בָּאַלְדַּ פּוּכְיָקָעַ שְׁנִיּוֹעַ
זַיְיַ פְּלָאָטְעָרְלָעַר וּוַיְסַע
זַיְיַ טְרָאָגָן,
מִיטַּ קְלָאָרַ-פָּאָרְצְיוּגָעָן דַּעֲקָן
זַיְיַ
וּזְאָרָעָם מִיטַּ לִיבָּע
פָּאָרְטּוּלְיִיעַן,
בִּיזְ פְּרִילְינְג
וּוּלְעַן קְוּסְטָן איַן רַו
רְוִיּוֹן-קִינְדָּעָר אֲוִיסְלְוִילְיִיעַן.

צֹ אֲ דִיבָט עַר

עם האט אויסגעשלאָגן די רגע און ס'האָט געגעבען אלֶץ אַ צַּפֵּל —
און אפשר האט דעם צַּפֵּל דערפֿילט נאָך אַיך אַלְיוֹן? —
אַיך ווֹיִם נִשְׁתַּמְתָּ, צַּי אַיך ווֹעַל זַיְך ווֹעַן נאָך שְׂפִיגְלָעָן אַין שְׂוֹאָרְצַּפְּל
פָּונְ אַוְיָגָן ווֹאָסָם אַיך הַאָכָב אַין זַיְך גַּעֲזִינָן זַיְעַד שְׁיוֹן.

כ'וֹיִים נִשְׁתַּמְתָּ, צַּי אַיך ווֹעַל נאָך זַיְעַן דעם אַנְגָּגְלִיטָן שְׁמַיְיכָל,
צְוֹוִישָׁן קְרִיעָן פָּונְ צִיְנָעָר, ווֹאָס דֻּרְצַּיְלָט דַעַר ווֹעַלְתָּ פָּונְ פִּינְ.
עם אַיְוֹ פָּאָר מִיד גַּעֲוָעָן אַוְיָך דַי הַוְּיָלִיקִיטָן פָּונְ חִיכָּל,
וֹוָאָס דַו הַאָטָט אַין ווֹנְדַעַרְפּוּרוֹ פָּאָרְאַיְוּבִּיקָט זַיְך אַלְיוֹן.

ס'האָט אויסגעקלאָפְטָט די רגע און עם יָאנָן שְׁווֹן ווֹאָגָאנָעָן,
איַן אַיְינָעָם זִיכְסָטוֹ אַנְגָּגְלָאָדוֹן מִיטָּ אַ שְׂוֹעָר גַּעֲמִיטָן.
דוֹ, ווֹאָס דִּין הַאָרֶץ הַאָט דָא גַּעֲקָלָאָפְטָט פָּאָר מִילְיאָאנָעָן,
וּוּ אַהֲיָן ווּסְטוֹ אַיְצָט ווּעַנְדָן דִּינָעָ טְרִיטָט?

ווערטָטוֹ אַיְצָט אַ ווֹנְדַעַרְעָר אַוְיָף שְׂוֹעָרָע, שְׂוֹעָרָע ווּעָנָן —
ווערטָטוֹ דָאָרָט גַּעֲפִינָעָן אַיך דִּין הַיכָּל אַין דִּין אָרָט?
צַּי ווּעָלָן דִּינָעָ לִיְדָעָ דָאָרָט דַעְרְפּוּרִישָׁן ווּי אַ רְעָגָן?
כָּאַטְשָׁ פָּונְ בְּלִיצָן אַין פָּונְ דּוֹנָעָרָן אַין דִּין יְעָדָם ווּאָרָט...

צַי ווועט מען דארט פאָרְשַׁטְיוֹן דיך? זיך גרויטן מיט דיין שטיינֶן,
צַי ווועלֶן זיך באָגָעָמָעָן דאס ברָמָעָן פֿוּן אַ לִיבָּך?
צַי ווועלֶן אוּיגָן גַּלְיְעָנְדִּיק פַּאֲרָקָוקָן זיך אָוּן שְׂוּוִינָן,
צַי ווועסְטוּ זַי בָּאָגָוִיסְטָעָרטָמָעָן צַי זיך גַּעֲבָן אַ חִיבָּך?

**

זאל וויטער, מער נאָך לִיכְכַּנְדִּיק, באָגָלִיטָן דיך דיין שטערן.
זאל ער זיין אֵין יעדער שעָה גוֹט צוּ דִיר גַּעֲוָונְדָט.
נאָר ווּ דוּ זָלְסָט נִישְׁתָּוּ זַיְן, ווּעָל אֵיך ס'קוֹל דִּינָם שְׁטָעַנְדִּיק הָעָרָן,
וּוַיְיל ס'לְיִיפְטָן דִּיר נאָך מִיּוֹן הָאָרָן, וּוְאָס זָוֵן הָאָט עִם פַּאֲרָבְלָעְנְדָט.

דו גייסט אויפֿ אין דיין ליד

דעם ליכטיקן אנדענַק
פָּוֹן דער דיכטערין רְחֵל

דיין לְעִבָּן האסֶט צְעַזְשַׁט אֵין פְּלָאַם פָּוֹן דָּעַר עֲקִידָה,
דאָך ווּנוּנְדָּעְלָעַך אָוֹן גָּאנְצַּג גַּיְסְמַטּוֹ אַוְיפֿ אֵין דיין לִיהְ.
וּוְעַן אַיך זַיְנֵג דיין נִיגּוֹן, וּוְיִם אַיך, אָז אָונְדוֹ בִּידָע
דָּעַר גּוֹלְחָאַט אֵין פִּיעָרַן גָּאָר אַנְדָּעַרְעַ גַּשְׁמִידַט.

דיין תְּפִילָהְדִּיק גַּעֲזָאָנְג אַיז וּוּ פְּרִילִינְגְּדִּיקָע סְעַדָּעָר,
גַּיְזָן אֵין דִּינָע וּוּגָן וּוּעָרְטָפָּאָלָאָנְג אָוֹן נִישְׁתָּאָנְג טְרוּוּם.
אַיְבָּעָרְלָאָזָן זַאתְקִיְּתַט מִיטָּדָעַם פּוֹכְּבָּעָנָעַם גַּעֲלָגָעָר
אָוֹן וּוִידָעָר וּוּעָרָן פְּרִיעָרְיָד — דָּעַר סָאָמָע הַעֲכַסְטָעָר לְוַיַּן.

איַן זַומְפִּיקָע חַוְּלָאָתָן, איַן שְׂטִינְגְּעַרְדִּיקָע גַּלְיוּוּר,
איַן מַדְבָּרְדִּיקָע זַאְמָדָן גַּעֲלָעָגָן אַיז דִּי עָרָד,
נִישְׁתָּאָנְג מַאְל בִּיסְטָגָעָפָּאָלָן אָוֹן זַיְד אַוְיפְּגַעַתְהַוִּיכָן וּוִידָעָר ;
דָּעַם וּוַיְלָן פָּוֹן דיין הָאָרֶץ — נָאָר אִים דָו האַסֶּט גַּעֲהָעָרט.

דיין טרויים — ער אויז שוין לעבען — אַ יידישע מדינה!
איין האראָך האסְט פֿאָרְפֿאָכְטֶן אַ גָּאָלָהָדִיקָן טָאנֵץ.
מייט ערשות בעיסט געקומען, מייט אַקְעָר אָוֹן נְגִינָה
מייט טרעָרָן אָוֹן מייט שוויים גענעָרט דעם ערשות פְּלָאנֵץ.

אַ זִּינְגַּעַנְדִּיקָעַ רְחַלְּן! סְ'וּעַט שְׁטֻעַנְדִּיקָעַ מִיּּוֹן שוין נְעָרָן;
דיין לִידְן, ווֹאָם הַאָטְן דֵּי לִיכְשָׁאָפְטָן צָו הַיָּם אַיִן מַיר צְעַנְגָּלִיטָן;
צָו יְעָדָן נִיעָם בּוּיָם, ווֹאָם אַ וּוְאָלְדָּפָן אִים דָּאָרָף וּוּעָרָן,
צָו אָונְדוּעָר יִם כְּנַרְתָּן ווֹאָם דיין קָבָר אִיצְטָעָר הִיטָּן.

פֿאָרִיז 1951

צו דער הגנה

אויף דיינע יונגע אקסטלאָן
טראגטטו דעם גורל פון דיין פאלק,
נאר ווים:
דו ביסט נישט אליאַן.
פון אומעטום שווימען שיפּן
און מזון צו דעם ברעה עריגין.
עלְפּ מייליאַן הערצער
קלאָפּן אַין דיין ריטם,
זעקט מייליאַן
בעטן זיך אַ תיקון.
וועברוֹת נאָך זיינָר רצון
איַן דער לוּפּט
און ברבות דיר שיקון.
אויב מאָמעם
און די נעכט ווינען,
שטעלצע ביַי טאג זיך שפֿאנען,
זוויל ביַי יעדער
צום גערעטען קאמפּ
זענען דרייסטער טעכטער
און זיין פֿאָראָנגן.
אויב גרייט זיך אַין קינד
צום שווערן וועג
מייט טרעָרן אַין די בליכּוּן —
ווים: אָז מען וועט דארפּן,
וועט זיך אויך דאס צוּוִיטָר
און דרייטער שיקון.

לאדוֹש, מאי 1948

אויף בלעטער פון טנ"ך

אויף בלעטער פון טנ"ך
שווועבט אן אלטער טרוים
פון מיינע קינדעריאָרֶן:
איך זע זיך אויף זוניקע וועגן
קײַין ירושלים פֿאָרֶן.

די מאמע מיך רופט —
זוי וויל אפשר
מיר עסן געבן,
נאָר אויך בין נישט דאָ.
פארשטעקט איז אָ ווינקל
איין אָ פֿאָרְחַלּוּמְטָעָר שעה,
מייטן טנ"ך איין דער האנט,
בֵּין איך צווישן אִילְבִּירְטָן
איין מיין אִיגָּן לאָנד...

די מאמע, וויז די מאמע רחל זעט אוים;
צווישן ווינטראובן
שטייט אונדזער שאטנדיך הויז.
דעך טאטע אייז מער נישט קיין קראמער —
ער שניידט איצט וויז און קאָרֶן
און נאָכֵן שנייט
וועט ער אויפֿ יומַטּוֹב
קײַן יְרוּשָׁלַיִם פָּאָרֶן.

אויף בלעטער פון תנ"ד
און אלטער טרוים
פון מײַנע קינדעריאָרֶן.

אַיִלָּת :

70 —	בֵּיסֶט גַּעֲקוֹמֶן אָוֹן גַּעֲוֹעַן — — — —	1. דָּעַרְמָאָנְגֶנְגָּעַן — — — —
71 —	אוֹגָן — — — —	דָּעַרְמָאָנְגֶנְגָּעַן — — — —
72 —	פָּאָר וּוֹאָסָּא — — — —	פָּוֹן מַיְוָן קִינְדָּהוֹת — — — —
74 —	גַּוִּיסֶט אָוִוָּף פָּאָר מַיר אָוֹן יַעֲדוֹן קְלָאנְג —	בַּיּוֹם טּוֹיטְנְגְבָּעַט — — — —
75 —	גַּאֲכָטָן, אִיךְ מַעֲטָשׁ דָּי גַּאֲסָן אָוֹס —	2. בַּיּוֹ אַפְּעַבְעַגְרַיְבָּר — — — —
76 —	דוֹחָקְסֶט דָּיוֹן בְּעַקְבָּעַנוֹ פָּאָרְטְּרוֹוִיט —	רָאַשׁ הַשָּׁנָה 1939 — — — —
77 —	אָוִין אַזְּמוּעָרְגָּנְגָּט — — — —	אָוִין קָאָקָנְדָּר — — — —
78 —	זָוְגָעַן = הָאָזָן — — — —	דוֹרְךְ בְּעַנְשָׂאָפְט — — — —
79 —	אַזְּוֹוִי פּוֹל צְעַרְטְּלַעְכְּקִוְּט — — — —	פָּוֹן דָּעַרְ וּוֹוִישׁ — — — —
80 —	סְ'צִוְּנָן זָוְרָקְזְּוּנְטְּלִיכְטָעָר — — — —	מִוְיָּנָה הַיּוֹמִישׁ וּוֹעֲגָן — — — —
82 —	שְׁטָוְלָן — — — —	גַּעֲקוֹמֶן צְרוּקָן — — — —
83 —	אָוִין מָאנְצָן — — — —	38 — — — —
85 —	אַ נְּגָטְמִיקְ גַּעֲזָאָנְג — — — —	סְ'אָוִין דִּיְוָן פְּנִים גְּרוּוִי פָּוֹן טְרוּוִיר —
87 —	אַ פּוֹלָעָן לְבָנָה — — — —	כְּבָין גַּגְאָגָגָעָן אָוִין זָוְרְשָׂעוּרְ גַּעְטָא
88 —	אִיךְ זַוְּצָן אָוְן וּוֹאָרָט — — — —	טְרוּוִיר — — — —
89 —	נְעַפְלָן אִין פְּרִוְמָאָרְגָּן — — — —	כְּחָאָב הַיְוָנָט פִּישְׁ אָוִוָּף שְׁבַת גַּעֲרִירִוּט
90 —	עַס שְׁוּעָבָטָן נְאָךְ אַלְעָץ אָרוּם מַיר — —	קָאַלְיָנָעָס — — — —
91 —	אִיךְ הַאָבָדָרְקָ גַּעֲקָעָנְט — — — —	... אָוְן וּוֹידָעָר אִיזְ זָוְמָעָר — — — —
92 —	וּוֹעֲמָעָן זָאָל אִיךְ פְּרָעָגָן — — — —	צְוָ דָּירָ, מַאְמָעָ — — — —
93 —	דָּעַרְ טָעַם פָּוֹן קוֹאָל — — — —	מַיְוָן שְׁוּעָבָטָרְ רָוָת — — — —
94 —	דוֹ שְׁטוּיְסֶטְ גַּעֲבָן מַיר — — — —	3. ... אָוְן בַּעַט צְוָ אִים וּוֹ יְדָעָר
95 —	דָּו — — — —	עַס דְּאָכְטָן זָיךְ מַיר אָוֹס — — — —
96 —	גִּישָׁתְ מִיד וּוֹרְ זָאגְן מַירְ: לִיבְמָטָע —	55 — — — —
97 —	שְׁוַיְמָתְ אַזְוָן אָוִין רָעְגָּזָגָנָג — — — —	56 — — — —
98 —	מַיְוָן צִימְרִיקָעָרְ פְּלָאנְצָן — — — —	עַס גְּרוּיָט בִּזְוָן הַוָּמָל דָּעַרְ בָּאָרְגָּן
99 —	כְּבָוְלָן זָוְגָעָן אַ גַּעֲזָאָנָג — — — —	מַירְ וּוֹעָן גַּעֲשְׁטוּרְוִיכְלָט — — — —
101 —	בְּלוּמָעָן אָוֹן בִּינְגָעָן — — — —	אל רָחוֹם וְחָנוֹן ! — — — —
102 —	סּוֹפְטָן זָוְמָעָר — — — —	61 — — — —
103 —	אָוִוָּף וּוֹדְעַגְעַבְוָרְט — — — —	4. אָוּמָרְדוֹ אִיקָּעָמָת לְעַתָּן
104 —	צְוָ אַ דְּבוּטָעָר — — — —	65 — — — —
106 —	דוֹ גַּוִּיסֶט אָנְיָף אָוִין מַיְוָן לִיד — —	66 — — — —
108 —	צְוָ דָּעַרְ חַגְנָה — — — —	כְּחָאָב דִּירְ אַוִּיסְגַּעַטְרוּוִימָט — — — —
109 —	אָוִוָּף בְּלָעְשָׂעָרְ פָּוֹן חַנְךְ — — — —	קְ�וָמָן ! — — — —
		68 — — — —

